

891.99

9-86

ԽԱՅԿ ԴՈՒՆԱՅԱՆ

ՆԵԿՏԱՐ ԵՒ ՄՈՒԵԽՒՆԵՂ

Ջ91.99
—
Չ-86

Փ Ա Ր Ի Ջ

1102 NOV 2011

ՆԵԿՏԱՐ ԵՒ ՄՈԼԵԿՒԼԻ

891.99

9-86

այ

77

ԽԱՉԻԿ ՂՈՒԼՏԱՅԵԱՆ

Ն Ե Կ Տ Ա Ր
Ե Ի
Մ Ո Ւ Ե Խ Ի Ն Դ

(ԵՐԿՈՒՈՐԵԱԿ ՄՕՋԱՅԻՔՆԵՐ)

Գրուած 1929 - 1939

ՓԱՐԻՉ

Imp. Araxes
46, Rue Richer, Paris

5446
45

ԹՈՒՂԹ ԸՆԹԵՐՑՈՂԱՑ

Սիրտը տոկաց... , միտքը լարեց... ,
 Յուզումները ալիֆ - ալիֆ
 Դրոշմեցին իւրեանց կրնիֆ,
 Սա տողերու երջանկատենչ...

Դատարկիչներ՝ քր ջրնորախօս...
 Ձեր կենացը Հեղումն այս գուտ
 Աղի ըսպունգ մ'Ովկէանէն բուտ
 — Հրապոյրներու Հրաւիրատուն... —

1942

717956

Միջոցին մէջ ձեռք մը արուած
 Ձեռքիս՝ որ գայն կ'ընդունի...
 Ծըլող նայուածք մ'ալ բանիմաց
 Հոգիիս՝ որ Տէր չ'ունի...

Ահա այսպէս իմ Սէրն Աստուած
 Երկվայրկեանէ մը կ'երկնի...
 Երկրիս վըրայ երկնից դիմաց
 Կ'ըլլայ Ծառ մը գեղանի...

ԹՈՒՂԹ ԸՆԹԵՐՑՈՂԱՑ

Սիրտըս տոկաց... միտքըս լարեց...
Յուզումներըս ալիք - ալիք
Դրբոշմեցին իւրեանց կընիք,
Սա տողերուս երջանկատենչ...

Դատարկիչներ՝ը ցընորախօս...
Ձեր կենացը Հեղումն այս գուտ
Ազի ըսպունգ մ'Ովկէանէն բուստ
— Հրապոյրներու Հրաւիրատումս... —

1942

717956

Միջոցին մէջ ձեռք մը տրուած
Ձեռքիս՝ որ գայն կ'ընդունի...
Ծըլող նայուածք մ'ալ բանիմաց
Հոգիիս՝ որ Տէր չ'ունի...

Ահա այսպէս իմ Սէրն Աստուած
Երկվայրկեանէ մը կ'երկնի...
Երկրիս վըրայ երկնից դիմաց
Կ'ըլլայ Ծառ մը գեղանի...

Մայիսն այսօր կ'անձրեւէ...
 Տըրտում, խոնաւ, պատանի,
 Մայիսն այսօր կ'անձրեւէ
 Ու ջուրերէն կը տարուի...

Աքաղաղներ խելայեղ
 կը լեցընեն միջօրէն...
 Հոգիս դատարկ է ու նեղ
 Յեխ ու ջուր է համօրէն...

Քալե՞նք մէկտեղ մինչեւ հասնիս
 Վիլլադ կանաչ բաղեղազարդ,
 Ի՞նչ փոյթ թէ չես ճանչցեր զիս ցարդ,
 Տե՛ս ի՞նչ Արեւ ունիմ սըրտիս...

Ճամբան երկար չէ, շատ գիտեմ,
 Հինգ վայրկեանէն տունդ ենք հարկաւ,
 Բայց թէ հեղ մը հետըդ քալեմ,
 Պիտ' չըմոռնամ ալ Քեզ բընաւ...

Եթէ տաղ մը բաղադրեցիր,
 Բղձանքներուն շիճուկէն,
 Բե՛ր այդ հեղուկն իմացական
 Որ Բըջիջներս խորրմայեն...

Մի թերանար, իսկոյն հասի՛ր,
 Ժամադրութեան չըկայ հարկ,
 Ըզրադումներս երկրորդական,
 Սիրոյս Բաժակն է դատարկ...

Mannequin ի պէս, գեղեցիկ մըն էր...
 Տիպար անթերի, սէրերով բերրի,
 Դեռ անչափահաս, ծաւի՛, ոսկեհէ՛ր,
 Հագի՛ւ բոլորած տասն եւ եօթ տարի...

Բայց մի՛ զարմանաք, Mannequin ի պէս,
 Նոր զարդերուն հետ այլակերպեցաւ
 Եւ հեղ մը միայն ջուր խըմած փէս,
 Հըլու գառնուկը խըրտուիլակ զարձաւ...

Բո՛ղ գեղանի, անչափա՛հաս Գեղարուեստ
 Պատկերիդ զէմ, ո՛չ ոք կրցաւ դուռ փակել,
 Քեզ ցանկացին, վարպետ, աշկերտ ու կըղեր
 Ու ծայրայեղ մենամոլներն անդրադէտ...

Դո՛ւն Գերութի՛ւն, Ազատութեան անըսպառ...
 Անպատրասպառ Եկեղեցի Հոյակապ...
 Ինկանք ամէնքս գգուանքներուդ խորվիրապ...
 Որբ ու իշխան դարձանք Քեզմով հաւատար...

Չրգըրեցիր, խո՛րթ մընացիր,
 Ու ես գիւղէն քաղաք դարձիս,
 Լո՛ւռ քակեցի երի՛զ - երի՛զ
 Հիւսքն այն՝ զոր դուն չաւարտեցիր...

Գուցէ՛ օր մը փնտռես ու գաս...
 Թեւերն ամէն, դեռ կը պահեն
 Հետքն Անուրջին ոսկեմետաքս,
 Որ իրենցմով հիւսես նորէն...

Այստե՛ղ, այնտե՛ղ, քիչ մ'ամէն տեղ...
 Սիրածներուս դէմքերն աղուո՛ր,
 Յաւերժութեանց մէջ համաստեղ,
 Ինձ կը շողան արտասովոր...

Ու ես կըզգամ որ չեմ կըրնար
 Մէկուն սէրը փոխ տալ միւսին,
 Զի ամէնքն ալ, գաղտ աննըչմա՛ր
 Դեռ կը յուշեն մեղրալուսին...

1929

Ի՛նչ աւերող հըրդեհ է այս...
 Բոցե՛ր կանաչ, բոցե՛ր կապոյտ
 Կը ճարակեն սիրտըս նոխազ,
 Լոյս աչերէ՛դ աներեւոյթ...

Մարմինս անգոր — Հնոց ահեղ —
 Կը ճարճատի՛ լո՛ւռ, աննըչմա՛ր...
 Կը տապալին Սիրոյս շրքեղ
 Խոյակները կամար — կամար...

Երգուընցուցի՛... Խոստացա՛ւ...
 Բայց կասկածը կը սոնքայ
 Ու նախ քան որ ուրանայ,
 Քաւէ՛ Արուեստ զիս տակա՛ւ...

Ինձ կը թուի ահաւոր
 Պարապն Իրեն Խոստումին
 Ու թէ Երկինք չըկամին,
 Բուժէ հոգիս թունաւոր...

Տունըդ վերջի՛ն իջեւան
 Դարաշրջիկ քայլերուս,
 Տուաւ բո՛յր մը անկորոյս,
 Այս անըստոյգ գիշերուան...

Ու ես տակաւ վերըզգաստ,
 Տաղտուկներէս ձերբազա՛տ,
 Վերագլտայ հարազատ
 Ճանապարհն իմ բարեբաստ...

Դէմք մը այսահար, վաղո՛ւց պըռըստած՝
 Ուր ժըպխտներն իսկ, արդ կը բեկբեկին...
 Երբոր դիտէ զինք, հայլին դիմաց,
 Կը վերածընին հոգերն իր մըթին...

Մո՞րթ է թէ կաշի, կ'ապշի՛ շրփոթած,
 Մըռկա՛ծ, այլայլա՛ծ փուռին մէջ կեանքին...
 Մանաւանդ սըրտիս հընոցէն առկայծ,
 Սէրե՛ր ճարակող բոցերէն ներքին...

ALFORTVILLEի Մատրան շինութեան առթիւ

Ո՛վ իմ դարաւոր, կանաչ կուենի,
 Աւա՛նդ վիբաւոր, — Մատո՛ւռ Հայրենի —
 Յեղիդ հեռ պանդուխտ, Յեղիդ պէս յաւէրժ
 կը կանգնիս՝ ուր որ կը գըտնես Հայե՛ր...

Գեղջուկ որմերուդ Հաւատքին անմեռ,
 Բաղեղի նըման կը մագլին սըրտե՛ր,
 ՆունուՓարն ես դուն, նոր գարթնող գիւղին,
 Բոյրերուդ հիւթով կ'ապրի Հայ - Ոգին...

Տարի՛ մը վերջ դե՛ռ կը յիշե՛ր...
 Ո՛չ մէկ խօսք ցարդ իրարու հետ,
 Բայց անպաճոյճ իր համը այդ Սէր,
 Ողբերգութիւն մ'էր դառնաղէտ...

Ինչո՞ւ չի դար ա՛յսքան ատեն...
 Կ'անցնի՛ շրիոթ, գլուխն խոնարհ...
 Ա՛րդեօք նորե՞ր կը թըղթատեն,
 Էջերն ոսկի Հողւոյն քընար...

Բարձիդ վըրայ, կողք - կողքի,
 — Պատժուածնե՛ր անարդա՛ր —
 Հատնինք շրթունք - շրթունքի՛
 Ու մոռցուի՛նք հարի՛ւր - դար...

Սիրահարնե՛ր խելազար...
 Դատարկե՛նք հոյզն այս կեանքի...
 Հուսկ մարմիննիս դիւահար,
 Գոհ՝ անկողնէն առկախի...

Թեւըս կոտրեցի՛ր, ու արդ կը սողամ...
 Ճարահատ մընաց Յոյսըս դեռատի,
 Աչքիս չեքեւիր, Աչխարհն է անհամ,
 Սիրոյս վարդերէն, արի՛ւն կը կաթի...

Ճամբան լեցուն են, սիրո՞ւն աղջիկներ,
 Բայց ինչպէ՞ս ընեմ ու Քեզ տարտըղնեմ,
 Դո՛ւն առի՛ր ինչ որ ինձ ըրին նուէր,
 Ու ես արդ անգա՛րդ մութ - հոգի մըն եմ...

1929

Ես՝ Քու սըրտիդ մէջ, դո՛ւն ալ իմ սըրտիս՝
 Աչխարհին համար, կուրցա՛նք կամաւոր...
 Քայլերնիս միշտ բա՛ց, ազա՛տ քայլերնիս,
 Լո՛կ կը տեսնէինք զիրա՛ր ամէն օր...

Ու գիրկն աւազին, դիմացը ծովուն,
 Ակա՛նջ կուտայինք իրարու սըրտին,
 Թէ ո՞րն աւելի կը կոտտար ուժգի՛ն...
 Ի՞մըս թէ Քուկըդ, թէ՛ երկուքն ալ նոյն...

21 - 2 - 30

7179-56

ՎԱՀԱՆ ԹԵՔԵՆԱՆԻՆ

Առաքեալ երդուեա՛լ, Գեղեցիկ Բանին,
 Աղբիւր մըշտահոս, ջով, կոճղ աւշառատ,
 Դեռ կը դիեցնես, ուսիդ Շիրանին,
 Պապակող չրթներն երկարած վըրադ...

Ու միշտ սրտարաց, Անծիրով արբո՛ւն,
 Կը պեղես եթերն Եդեմին թաքուր,
 Կը փորձես այնտեղ մեզ հաստատել բոյն...
 Մեծարե՛լ, հաշիշ, Երազ ու փըրփուր...

Ես ցարդ չըզըտայ, անուն մը աղուո՛ր
 Անուններուն մէջ, հարո՛ւտ բընութեան՝
 Որ ինծի յուշէր Դէ՛մքըդ անսովոր
 Ու տա՛ր Հոգիիդ Նայուածքը բուրեա՛ն...

Ու Դուն մընացիր, ընդմի՛շտ աննըման,
 Անուններուն մէջ հարո՛ւտ բընութեան
 Ու ես ալ դարձայ, Գեղի անծանօթ,
 Սիրահար Ոգին, յաւիտեան կարօտ...

Ու այդ ծիծերդ ես նորէ՛ն,
Ափերուս մէջ պիտ' առնեմ
Ու այդ շրթներդ, ես նորէ՛ն -
Շրթներուս վրայ պիտ' քամեմ...

Ու դեռ դարուն գիշերներ,
Պիտի հըսկենք միասին...
Ծառի մը տակ եւ կամ մեր
Ճամբուն վըրայ Նրազին...

14 - 5 - 30

Գիշերն անցո՛րդ էր, Լըճակի ափին...
Անտառն ամայի՛, անձրեւէն թըրջած...
Ու մինչ մեր քայլերն, մերթ ետ, մերթ առաջ
Կը տատանէի՛ն անըստո՛յդ... յա՛նկարծ,

Որպէ՛ս միաձոյլ զանգուած մը քարէ
Ըզգեցած Նրա՛զն արձանագործին,
Մեր ծարա՛ւ շրթներն սե՛ղմ ու մոլեգի՛ն
Մէկէն զաղրեցան Սէ՛ր բարբառելէ...

Երկու սէրեր, մէկը միւսէն գերազանց
 Կը փայփայե՛ն Հոգիս խաչուած փոխնիփոխ...
 Մին կ'արտօրայ զինք պարուրել զըրկաբա՛ց,
 Մինչ կը փարի միւսն համբոյրիս սըրտազող...
 Ու ես կուտա՛մ, անչա՛փ կուտամ երկուքիդ,
 Ինչ որ ունիմ Հոգիիս մէջ հըրեղէ՛ն,
 Ես տարօրէն Հրաշքի - Աղբիւրն եմ վըճի՛տ,
 Քանի՛ հոսիմ, Սէրերս այնքան կ'ողողե՛ն...

Այս գիշերին մէջ՝ ուր ասող մը չըկայ,
 Դուն ի՞նչ ընելու պիտի գաս ինձի.
 Տըկար մարմինըս հազի՛ւ կը տոկայ
 Ու իր հոգերով միայն կ'արածի՛...
 Ունի՞ս լուսաւոր ճըրագ մը ձեռիդ
 Թէ լո՛յս կը հայցես հոգիէս խաւար...
 Ես Մըղձաւանջն եմ, ո՛չ մէկ շող վըճիտ,
 Եկո՛ւր գիշերէս եթէ չես դողար...

Ունի՞ս աղուոր լուրեր Չարեհ՝
 Որ սփռիէ քիչ մը հոգիս.
 Ե՞րբ, արդեօք ե՞րբ պիտի նորէն
 Մըխացընենք սիկարէթնիս...

Ճերմակ մազերս շատցա՛ն, տըղա՛ս,
 Խարտեաչներն ա՛լ չեն ուզեր զիս...
 Մամա՛ս լոկ կը դողայ վըրաս,
 Չունի՞ս սիրող բառեր, չունի՞ս...

4 - 7 - 30

Քընքո՛ւչ հոգին, գըգուող ձեռներ ունեցա՛ւ
 Որոնք մարմինն անտաչ, երկա՛ր յըղկեցին
 Եւ օր մըն ալ յըղկողներէն մին կամաւ,
 Չինքն ընտրեց իրեն համար իբրեւ կին...

Ո՛չ մէկ գանգատ, ո՛չ մէկ զըղջում ա՛լ ծընաւ
 Իրարու դէմ, իրենց կեանքի ընթացքին...
 Մէրը քըչեց միշտ ապահով իրենց Նան
 Տարիներու խուժերուն դէմ բերկրագի՛ն...

30 - 7 - 30

Դիմագիծըդ ամբողջ հողիս գրբաւած,
 Խըրախճանքի խարո՛յկ մ'ըլլալ չէ՛ր դժուար...
 Քանի որ ան Երջանկութեան մէջ ցընդա՛ծ
 Կեանքէն խըզած պիտի ըլլար ամէն լար...

Ողջակիզո՛ւմ մը երանեալ իր համար...
 (Իր բիւր անգամ զոհաբերուած Սէրերուն)
 Բոսորափայլ Հրախաղութիւն մ'հողմապա՛ր
 Եւ ոչ թէ Քեզ մեծարելու խո՛ր պատույն...

Աթոռակիդ վըրայ բազմած
 Պըզտիկ Կարօս խելացի,
 Տարիդ նո՛յնիսկ դեռ չաւարտա՛ծ,
 Արդէն ընկեր ես ինծի...

Երեք կամ չորս վանկով լեզու,
 Յօրինե՛ր ենք թըռչունի,
 Ա՛լ մեր հողին հասկըցուելու
 Համար մէկուն պէտք չունի՛...

Քառսէն գիտակցութեան՝
 Բողբոջող ծաղիկն հոգւոյս,
 Ա՛ն Քեզի կը նուիրե՛մ
 Սըրտակից կի՛նդ իմ սիրոյս...

Թէ կամիս, դո՛ւն ալ ինձի,
 Վըստահիլ քուկըդ ոսկի...
 Երա՛զ մը, գուցէ՛ կըրկին,
 Մեր սըրտէն ներս սողոսկի՛ր...

Աղւո՛ր, սիրո՛ւն, գուարձալի՛,
 Խաղալիքս ես դուն անբաժան,
 Որքա՛ն թուիս ինձ հաճելի՛,
 Կը գընեմ Քեզ սուղ կամ աժան...

Կ'ըզբօսնում ես յաճա՛խ Քեզ հետ,
 Բի՛ւր խաղերով բարի ու չար,
 Կը գըրկե՛մ ու կը շոյեմ մերթ
 Կամ կ'արձակե՛մ... Թէ չես յօժար...

Թոյլատրէ՛ որ մատչիմ, սա չըրթներուդ
անմատոյց՝
Ուր կը կայթէ գեղազուարճ, հեշտահիւթը
Գարունին,
Եւ բո՛րբ համբոյր առ համբո՛յր, սիրարբուքի
բարկ գինին,
Ձերդ զոյգ տատրակ ցըմըրուր, սպառենք
կըտուց ի կըտո՛ւց...
Վարձատրութի՛ւն անբասիր, անգերադա՛ս
Բերկրութիւն,
Դո՛ւն ինձ համար, ես Բեզի, երկուքս ի մի
Չո՛ն Անգի՛ր...
Ըլանք հաղորդ ամէնուն, մատուցուինք իբր
Օրհնութիւն...
Տիեզերաց Մեծ Սիրոյն ըլլանք Աղբի՛ւր
պարտադիր...

Որդւոյս ԿԱՐՈՅԻՆ
Իր 25ամեակին առթիւ
13 - 7 - 1933

Մանկութեանս դիմակն առած, դէմըս կեցեր
կը նայի՛ս...
Ու կը նայիմ, ես ալ Բեզի, կը դիտենք մեզ
աչք - աչքի՛...
Ձերդ հայելի մէկըզմէկու, դուն ըզքեզ, մինչ
եւ ալ զիս,
Ու կը ձանչնանք զիրար ա՛յնպէս որ պէտք
չունինք ոչ ոքի...
Սա հոգիէս, մա՛ս մը Հոգի, մարմինէս մաս
մը մարմին,
Իրա՛ր շաղուած ծըլեր են Բեզ ամբողջակա՛ն
անթերի՛...
Իմ երազած մանչը լըրի՛ւ, Կարօն՝ որդի՛
Հայրիկին,
Եւ հայրիկը իր Կարօն իսկ... անո՛ւչ
Յանկերզը Կեանքի...

Դո՛ւն ե՛րկրորդ հունձքն, իմ սերմերուն
մարդացա՛ծ...
Տասնեւերեք ամսու հազիւ, մեծցեր
մեծցեր ես արդէն,
Ու ակնապիչ ինձմէ արագ գըրկաբա՛ց
«Հայրի՛կ, հայրի՛կ» թոթովելով, կը զատես
զիս ամբոխէն...

Դո՛ւն հայրիկին, իսկ հայրիկն ալ մի՛շտ Քեզի,
Մըտածումով ու մարմինով, իրարու մէջ
անբաժա՛ն...
Պիտի հրճուի՛նք, պիտի տըխրի՛նք սիրտ -
սըրտի,
Մինչեւ այն օրն՝ ուր մեզմէ մին, բըռնի
խլուի՛ անկենդա՛ն...

Ինչպէ՛ս օրիորդ այդ պատանին, դուն
խելագար դարձուցի՛ր...
Ծիծերուդ խօ՛ւլ գգուանքներովն հետն
անդադար պարեցիր...
Ու գիշերն ալ կարեկցօրէ՛ն, դուստր
անքըննին բարեսիրտ,
Վըհուկ մարմնոյդ վըրայ ճապուկ զինքը
սիրովդ օժտեցի՛ր...

Անփորձ տըղան այժմ յիմար,
մերձեցումէդ հըրարժա՛րժ,
Ոսնձած ոգի մ'է անձանա՛չ,
մարդկութենէ ճողոպրած...
Մինչ դուն մոռցա՛ր զինքը վաղո՛ւց, որպէս
աղքատ մը՝ որուն
Սիրոյդ գանձէն սու մը շնորհած ըլլայիր
է՛գդ ողորմած...

— Ես խօլապա՛ր թիթեռնի՛կ,
Արբո՛ Սիրովդ երջանի՛կ
Քեզի թեւերս ու թռի՛չքս
Ձերբակալէ՛, ցանցէ՛ զիս...

Դարանակալ շրոայլէ՛...
Գրգռանքներովդ ալլայլէ՛...
Հատցո՛ւր երանգ ու համբո՛յր,
Ու կատարին հարսնացո՛ւր...

27-7-33

Կուրծքերնուն վրայ ծիածա՛ն — Տեսիլք
Սիրոյ Հեշտավա՛ն
Կորընթարթ ծիր բանդագո՛ւշ, խորհրդաչո՛ւ
Յայտնութեանց...
Արեւներով յաճախուա՛ծ, երանութեան
Ճանապա՛րհ...
Տըղաբերքի տենչերով, պարարտացա՛ծ
ու յորդա՛ծ...

Անրսպա՛ն ու կենսավէ՛ժ, դաշտաններու
արգասիք,
— Ծո՛վ ալեկոծ — ծիծեր հո՛ծ, անզրսպելի՛
Իգութի՛ւն՝
Ուր դուք շրջմա՛ծ արուներ, յաւերժօրէ՛ն
կ՛ուսանիք,
Ձեզ ըստեղծող Իմաստին Բընագղական
Հրմտութիւնն...
15-8-33

Իցի՛ւ ճամբադ միշտ երկարէ՛ր
 Ու յանհունքս Դուն քալէի՛ր...
 Հոգիս սիրով պիտ՛ հետեւէ՛ր,
 Քեզի նոյնիսկ թո՛ւ չլ չըտայիր...

Դո՛ւն առջեւէն, ես հտեւէ՛ղ
 Երկու ճամբորդ մըչորնջենի՛...
 Պիտ՛ քալէի՛նք մենք առ յաւէ՛տ
 Չըհասնելով բերան-բերնի՛...

17-8-33

Ճերմա՛կ ու սեւ, բի՛ւր ուլունքներ,
 Երկրագունդին վիզը բոլո՛ր,
 Կը հոլովի՛ն տիւն ու գիշեր
 Աւարտելո՛ւ մանեակն աղուոր...

Տորեկն առոյգ, լոյսով արբչի՛ո,
 Ու աստղագա՛րդ ցայգն ալ յըզի՛...
 Որոնց միջեւ կեանքն հոլ մը ժի՛ր
 Ինքն իր Սիրով կը գըլորի՛...

22-8-33

Կնոջս

Ածուներէ՛ն կեանքին աղու,
Քեզ ջոկեցի՛ տուն բերի...
Կինըս եղար ու մա՛յր բարի,
Երկու առո՛յգ մանչերու...

Աւանդատուն արդ սէրերու,
Մեր մարմիններն ու հոգին,
Կը գուրգուրա՛ն, ինչ որ ունին
Հասարակա՛ց իրարու...

25-8-33

Հակաբեւե՛ռ զոյգ հոսանքներ սըրընթա՛ց
Մեր ակնարկներն յա՛նկարծ ըզմեզ մըսխեցի՛ն,
Իրարու աչք, իրարու սիրտ չըմբտած,
Միջոցին մէջ զիրար ուժգի՛ն գըրկեցին...

Ընդհարեցա՛ն երկու իղձեր բոցարծա՛րծ...
Հրայրքն իրենց, ցայտեց եռո՛ւն զերդ ժէյզէ՛ր
Ու ալլակերպ այս մերձուժէն չըսթափած,
Սըրտերնուն մէջ ակընթարթ մը ծընան Սէ՛ր...

3-9-33

Արփաշըրջի՛կ արշաւներուդ ծիւրումէն
Քնարդ երբեք չէ հիւծեր
Ու կը դաշնէ՛ միշտ նոր տաղեր հըրեղէ՛ն
Հոգւոց երաշտ ու կրտսեր...

Ասպընջական այս նուէրիդ փոխարէն,
Անժառանգներն անտարբե՛ր...
Կը հեքնե՛ն Քեզ դռեհկօրէն կը խոցե՛ն
Մինչ դուն Կեանքըդ կ'ընես կե՛ր...

12-9-33

Պատուհանէ՛ պատուհան,
Հոգիներու ի՛նչ յուզո՛ւմ...
Ոչի՛նչ ուրիշ շահեկան
Այլ լոկ Սիրոյ համոզում...

Փեղկերն ամբողջ բացուեցա՛ն
Ցընորքներուն լուսամո՛յն...
Ու խոստացա՛ն միաձայն...
Ո՛վ անպատում բերկրութի՛ւն...

13-9-33

Թաւազամարմին սիրո՛ւն կատուիկ,
 (Չարմանազա՛ն գըգուանքներով)
 Կը կըծկըտիս ծալլապատիկ,
 Թեւերուս մէջ սիրախըռո՛վ...

Ու պատահի որ աղամա՛յ
 Շոյանքներըս ցաւցընեն Գե՛ղ...
 Կը չարանա՛ս որքա՛ն ըլլայ
 Ու տեղնուտեղ զիս կը ձանկե՛ս...

10-9-33

Օ՛ր մը կուգայ ու այդ հըպա՛րտ
 Գե՛ղն այտերուդ կը թառամի՛...
 Ու ցըրտահա՛ր, որպէս մի վարդ,
 Հրապոյրներըդ, կը հատցընե՛ս, մի առ մի...

Ու պատանին ^{|||} այն երբեմնի՛
 Որ կըսպառէ՛ր անցքիդ համար...
 Կը դիտէ՛ Գեղ ու կ'ողորմի՛,
 Իր հին վարդին, թօշնա՛ծ վարդին վըշտահա՛ր:

Տարերայի՛ն թթուոյտ փրխրուն... մարմինն
 հեղուկ ու հաստատուն...
 Կը վերածուի՛ օր մ'անկենդան, զինք
 դաշնակող աճիւններուն...
 Կեա՛նքը տարրին, տա՛րը կեանքին,
 մէկըզմէկու լըրացուցի՛չ,
 Ծընո՛ւնդ եւ Մահ, Մահ եւ Ծընունդ,
 համակեդրոն մի շըրջադի՛ծ...

Այո՛, սակայն ի՛նչ Սկըզբունք, մեծասքանչ
 Ե՛րկ արարչական...
 Մարդը մարդուն աչքին առաջ, շօշափելի՛
 իմացակա՛ն...
 Արու եւ էգ սիրակըցո՛րդ, ճարտարագործ
 ի՛նչ յըղացում,
 Կենդանութի՛ւն գերակատար, վերանորո՛գ
 Յաւէրժութիւն...
 Յաւէրժութիւն...

VICTOR HUGO-ի

Ախարէ վերադարձին առթիւ

Քըսան տարի հայրենագո՛ւրկ, Կեա՛նք մ'առողջ
 Կըզգիացած կը հիւժէր ու կըսպառէր...
 Քեքթուածներուն մէջ հեղելով իր ամբո՛ղջ
 Վիշտն ու Յասումն, Սէրն ու Կարօտն գոր
 ունէր...

Օր մ'ալ Պղինձն Ազատութեան Շեփորին
 Որոտացո՛ւց սիրտն իր խիզախ ֆերթողի...
 Վերապրեցա՛ւ մորմոքներէն ծերունին,
 Իր երբեմնի խանդերո՛վը կատաղի...

Իմացակա՞ն ճըրագիդ, պըլպըլացող
 Յառած աչերս ու Հոգիս, Քեզ կ'ուսանիմ
 տակաւի՞ն...
 Ուշ գիշեր է հըսկումի... կլանուեր եմ
 յորձանքով,
 Որպէսզի դո՛ւն վերապրի՛ս, յաւէրժօրէ՛ն
 տաղերով...

Խաչելութի՛ւն անվաւեր, վաւերական լոկ
 ինձմով...
 Պաշտամունքիս մեծ վըկան սո՛սկ իմ անձըս
 ապահով...
 Մինչ կը հոսի, կը հոսի՛ Իմաստը դա՛շն
 ու լըրի՛ւ...
 Իմ անիմաստ կորուստին Երջանկութեան
 ի պատիւ...

Երեք տարի վերջ «Երկո՛ւ Տող»,
 Ո՛վ բերկրութի՛ւն սիրամորմո՛ք...
 Ի՞նչքան համեստ ու խո՛ր սիրող
 Ես դուն Հոգիս, կա՞յ քե՛զ պէս ոք...

Ճիշտ «Երկո՛ւ Տող»... այո՛, բայց ի՞նչ
 Հըրկիզող Սէ՛ր, տըռամ անլո՛ւր...
 — Երկու Հատոր ճոխ, կուռ ու ջի՛նջ
 Սըրտիս ժայթքող յո՛րդ կենաց Զուր... —

Ո՛չ մէկ ճատրակ բառերու,
Պիտ՝ կարենար Քեզ յուշե՛լ
Ո՛չ մէկ հին կամ նոր լեզու,
Քընարե՛լ եւս առաւե՛լ...

Քան այն զոր Դուն ես Ինքնին,
Ամբողջական միս-ոսկոր...
Կենդանութի՛ւն անքըննին,
Հովուերգութի՛ւն դաշնաւոր...

Ամէնուն պէս կ'ընէր ինքն ալ...
Ժամը իննին շաբաթ գիշեր,
Ժամադրութեան մը կ'ըսպասէր,
Մէթրոյին շո՛ւրջ, «Փլաս-Փիկալ...»

Ազա՛տ աղջնակ ընտանիքի...
Ազա՛տ սրբայ մը կ'որոնէր՝
Որ հրաւիրէր զինք խընջոյքի
Ու վերջն ալ տա՛ր, քիչ մ'իրեն Սէր...

Ո՛չ մէկ ճատրակ բառերու,
Պիտ՝ կարենար Գեղ յուշե՛լ
Ո՛չ մէկ հին կամ նոր լեզու,
Քրնարե՛լ եւս առաւե՛լ...

Քան այն զոր Դուն ես ինքնին,
Ամբողջական միս-ոսկոր...
Կենդանութի՛ւն անքրննին,
Հովուերգութի՛ւն դաշնաւոր...

Ամէնուն պէս կ'ընէր ինքն ալ...
Ժամը իննին շաբաթ գիշեր,
Ժամագրութեան մը կ'ըսպասէր,
Մ է թրոյին շո՛ւրջ, «Փլաս-Փիկալ...»

Ազա՛տ աղջնակ ընտանիքի...
Ազա՛տ տըղայ մը կ'որոնէր՝
Որ հրաւիրէր զինք խընջոյքի
Ու վերջն ալ տա՛ր, քիչ մ'իրեն Սէր...

Բարիզ, գեղադէմ Բարի՛զ...
 Քու ո՞ր աչիդ, ո՞ր շըրթիդ,
 Ո՞ր ծաղկահէւս ու փըթիթ,
 Մարմնոյդ արդա՛ր բաժնեմ գիս...

Քու ո՞ր մէկուդ յանձնուի՛մ,
 Դո՛ւն ա՛յնքան ցա՛ք ու ցըրի՛ւ
 Ու ա՛յնքան ես բաղմաթիւ,
 Մինչ ես կարճ կեանք մը ունիմ...

4-11-34

Մքանչակե՛րտ բըջջադաշն, քան Երազուածն
 Համադրութի՛ւն կենդանի... Խո՞ր
 Մրդիահեւ ձեր կազմին, պաճուճանքին
 Ու իմ թշուա՛ռ ստուերին միջեւ խըրա՛մ
 Գեղգեղանքին ձեր ի լո՛ւր, կամ դայլայլին
 Ինչպէս թըռչնոց՝ որք ճախրե՛ն տանիքներու
 Կը հետեւի՛մ անսուաղ, իբրեւ որսորդ
 Օղապարի՛կ թըռիչքնուդ իմ հետեւա՛կ
 Զսպասով...

Ծունկերուս վրայ ուժ չըմընաց
 Փողոցները չափելէ՛ն...
 Սիրող սիրտըս, ամէնուն բա՛ց:
 Աղբատ, տո՛ւն դարձայ նորէն...

Ու մորթիս վրայ որպէ՛ս խեցի,
 Կալանաւոր, սիրամփո՛փ,
 Մաղձ ու թարախ վիժեցուցի՛՛
 Որ զիս բուժե՛մ Սէրէս որբ...

Այսօրուան մէջ հանգրուան,
 Կենաց լըրման ընթացքի՛ն,
 Տօնե՛նք Փառքը մեր Կեանքի՛ն,
 Լո՛յսն ու տարե՛րքն իր համա՛յն...

Օրն է շքե՛ղ դըլդըլո՛ւն,
 Խորքին վըրայ Անհունի՛ն,
 Կենդանութիւ՛ն Գեղ ողջո՛յն...
 Ողջո՛յն Երկի՛ր ու Երկի՛ն...

— Շողա՛կ անտաշ՝ բայց յարդի՛ —
 Դէմք մը՝ որ մո՛ւնջ կ'առինքնէ՛...
 Բարբառ կամ Դիրք անհարկի՛,
 Զարդեղէննե՛ր փըրփուրէ՛...

Պարտադրութի՛ւն ուղղակի,
 Սո՛ւնկ արծարծող կամ հալուէ՛...
 Բա՛րկ Իգութիւն գեռատի՛,
 Մի՛րգ թաւչամորթ մարմինէ՛...

8-2-35

Դիմագիծէ՛ դիմագի՛ծ,
 Պըտո՛յտ ձըրի ու փարթամ...
 Զո՛յլ անդրիներ գեղածիծ,
 Դիցանոյ՜նե՛ր պերճ ու թարմ...
 Ու խորն անոնց խորհուրդին,
 Ի՛նչ հանգէս ու խըրախճա՛նք...
 Սիրարբուքնե՛ր ցայգային,
 Երջանկութեան ամէն ջանք...
 12-2-35

Աւագանին ջուրն է սառած,
 Նունուֆարներն ամբողջ խեղդուեր են ծոցին...
 Ճընճըղուկներ ջուրջը թառած,
 Կը դողդոջեն ու կը կըտցեն սառ ու ձիւն...

Մինչ երջանիկ այցելուներ...
 Կիրակնօրեայ բըրդեղէններ ըզգեցած,
 Կը վազեն վար, կը ճեմեն վե՛ր,
 Կըծու բուքը իրենց խաղընկեր ըրած...

16-2-35

Սիկառէթիդ ծուխին մէջէն
 (Թագուհիի մը պէս բազմած)
 Նայուածքներըդ զիս կը կանչեն,
 Սըրճարանի «գուտար անաստուած»...

Ո՛չ, մի՛ նայիր ինձ այդպէս ծուռ,
 Հետաքրքիր չեմ ես այսօր,
 Քեզ մըսխելու համար ի զո՛ւր,
 Ո՛չ սիրտ ունիմ եւ ոչ ալ փող...

17-2-35

Լոկ մարմարիոն գուճերն իր
 Տիպարն արգէ՛ն կը յուշեն...
 Սըրո՛ւնք, ազգըը, զխտ ընտի՛ր,
 Ալապաստրէ իրան շէ՛ն...

Ու ծոծրակ մը գեղուղէ՛շ
 Կոթուն՝ գէմքին կաթ - սաթէ,
 Սըխրապատում ու խենէշ,
 Ի՛նչ պատարագ կը սարքէ...

Բացուի՛ր, բացուի՛ր մըռա՛յլ հոգի,
 Հոգեւոր խաղ եմ ես սարքեր,
 Նուիրումի մըրցանիշին
 Համար գրաւ եմ ես մըտեր...

Գըրչաքանդակ մանրանըկար
 Սա տողերուս բազկերակին
 Ո՞վ աւելի լեզու կուտար
 Թէ ոչ արեանս ո՞վ դու Սանդն իմ...

Տարիներուն համր աւերն, աղճատեց քեզ
 կըրճատեց,
 Ատամներըդ փլտեցան, խարխըլեցան
 թափեցան,
 Վարդն այտերուդ, լոյսն աչքիդ նուաղեցան
 կի՛ն տարեց,
 Բուրվառ էիր Երազի, այժըմ դարձար
 մոխրաման...
 Ծաղրանըկար ծայրայեղ, յիսուն տարուան

պատմութեան...
 Երբ Գեղն ու Շնորհն համընթաց, կ'ընծայէին
 Քեզ չըքեղ,
 Տիպա՛ր էակ Արուեստի, ներչընչարա՛ն
 մոզական,
 Ա՛հ, այս որքա՛ն ես փոխուեր, որքա՛ն
 դարձեր ես տըզեղ...

Նո՛ր կը բացուի հրաւերներուն
 Ու չի ճանչնար խայթերն անոնց՝
 Որոնց թոյնէն մարդիկ խոհո՛ւն,
 Տարակոյսն են զինքը վաղո՛ւց...

Ծուղակներու շուրջը բողբո՛ջ,
 Իր անպաշտպան հրապոյրներուն՝
 — Փորձառական արդի դպրոց —
 Ո՛ղջ սէրերուս ցանցն իմաստուն...

Զառակներու, մականուանեալ
ROLAND-GARO եւ FRANCIS-ARMÉNԻԱ

Անուննիդ օտա՛ր, երկիրնիդ օտար...
Ուր պիտի ապրի՛ք, ունենաք տուն, դիրք,
Տարինե՛ր գուցէ, դարե՛ր ընդերկար,
Սերունդ առ սերո՛ւնդ պիտի ընձիւղի՛ք...

Խըլեակներ վըտի՛տ ու հայրենագուրի...
Սերմե՛ր հայազգի դարերով պանդուխտ...
Ձեր հայ ծագումը մի՛ ուրանաք դուք,
Յարատեւցուցէք մեր նախնեաց սուրբուխտ...

Գըլխարի, մուճակ, շագանակ,
Դըպրոցական աղջընա՛կ...
Ծամեր ծոճըին ոլորո՛ւն
Խըղունջի պէս գալարուն...

Անճրեւանոց մ'իրանին,
Գօտին ճողփո՛ւն, մէջքն ի վար...
Ալետանա՛ն քայլ փոխին...
Մինչ կըշտապէ դառիվայր...

Ծամե՛ր հազուագիւտ, ծամե՛ր գինեփայլ,
 Ճերմակ պօրտոյի՞ թէ շամբանեայի՛
 Որ բիւրեղ բաժկէն շրոայլաշրոայլ
 Լոյսերուն գիմաց կ'ոգեցընցուղի...

Ծամե՛ր գըրգըռիչ, ծամե՛ր ոգելից,
 Պօրփիւր ծոծրակին, պըսա՛կ կախարդիչ՝
 Ուր թէ աչերըս մոլորին մի զիչ,
 Կարծես կ'այլայլիմ ես անգիտակից...

Քընաթաթա՛խ սարաւանդ
 Կուսակընիք մերկութեան՝ ...
 Ուր ծաղիկներն Երագին,
 Ծի՛լ կը բանան, բո՛յր կուտան...

— Հեշտափրրփուր խօ՛ւ կարապ —
 Մըտածումըս կը ճեմէ...
 Բարձունքներուդ գեղադի՛ր,
 Հովիտներուդ զառիթափ...

Քեզի համար քերթուածն այս,
Սեղմ ծիրերուդ լուսանցքին՝ ...
Քու հարսնացու, մայրահա՛ս,
Կուռ ծիծերուդ կոչումին...

Արդա՛նդ անհերկ... կո՛յս մարմին...
Գուցէ՛ այսպէս տարինե՛ր,
Մընան զո՛ւսպ ու չըբերին...
Քանի դպրոց երթաս դեռ...

Նուրբ հասակն հազի՛ւ, գետնէն բարձրացած,
Ծիծերն իր արդէն պըտղե՛ր են, յորդե՛ր...
Այս ի՛նչ արտակարգ աւիչ է Աստուած...
Այս ի՛նչ վաւաշոտ, հրապոյր ու դընդե՛ր...

Բամբի՛չ վաղահաս, փափկասուն սընդու...
Մնդեմադրելի դուստը՛ր հեշտութեան...
Սարանէ Գեղըդ շուա՛յտ խանդերուս,
Օճէ՛ զիս, թըրծէ՛ սիրովդ հուրհուրա՛ն...

Ախոռն պալատ էր մեզի,
Թշուառութի՛ւն երջանիկ,
Մուրացիկներ Երազի,
Չունէինք հաց ու խրցիկ...

Կեանքն հոսելով տարինե՛ր,
Հուն մը պեղեց աղամայ՝
Ուրկէ ա՛լ դուրս չի ելլեր
Բանտարկեալ մըն է հիմայ...

5-9-35

Մառախլապատ Երկընքին դէմ
Լերկ անտառին սուգը տեսա՞ր,
Ծառերուն մերկ ոստերն ամէն
Հառաչանքներ ունին հազար...

Անձրեւ, մըշուշ, հովեր դըժնէ...
Կը կըրծեն զինք, կը բորոտեն,
Ան կը տոկայ ու կ'ըսպասէ
Գարնան դարձին յամառօրէն...

1-12-35

Անսայթաք ո՛չ մէկ կռուան,
 Հողիի ո՛չ մէկ խարխախ...
 Տարտա՛մ ծըփանք տեւակա՛ն,
 Աղերսի ո՛չ մէկ կորե՛զ...

Իմաստութի՛ւն խեղանդամ...
 Շուա՛ր Արուեստ, կոյր կամ շիւ...
 Կոչունքի ո՛չ մէկ պատգամ,
 Փո՛րձ սաղմնային, ցա՛րդ անծիւ...

Դո՛ւն հազուագիւտ դէ՛մք սիրուն,
 Ես ալ անկո՛ւշտ սիրահար...
 Պատահեցանք մէկ-մէկու,
 Ըստեղծեցի՛նք մենք զերար...

Ցա՛յսօր Աշխարհ չիմացաւ,
 Ողբերգութի՛ւն մը ուրիշ...
 Որ նո՛յնքան բուռն ու անբա՛ւ,
 Սիրոյ մ՛ըլլար մըրբանի՛շ...

Սուրբ ակնածա՛նք իգական
Դէմքին վըրայ խըտացած...
Արտայայտիչ կուսութեա՛ն,
Անեղծ հոգւոյ առեղծուա՛ծ...

Համըր, բայց խո՛ր համակրանք...
Արուեստական ո՛չ մէկ հիւս...
Խանդաղատա՛նք բաղմերանգ...
Ձո՛ւտ ընդոծին բո՛րբ մազնիս...

Կանա՛չ ուլունք աչուկնե՛ր...
Յուռո՛ւթք կեանքի Չարին դէմ...
Ձե՛զ կախեր եմ զանգրահեր
Իմ Իտէա՛լին բաշերէ՛ն...

Վերե՛լքիս մէջ բարբարոս,
Թէ սայթաքիմ զահավէժ...
Ձեր հովանին հեթանոս,
Թո՛ղ փըրկէ՛ զիս անկումէս...

Մատակարար՝ հոգիի,
Պաշամունքի հո՛ւակ տկար...
Քու գոյութիւնդ կարելի,
Յընո՛րք մըն է շինարար...

Նոր դաշինք մը հաշտութեան,
Աշխարհի եւ մեր միջեւ...
Սիրարբուքի ճո՛խ սեղան,
Ուխտաւորի նո՛ր պարգեւ՝ ...

Սարտեա՛շ խոսույներ, ցուքերով ոսկի,
Կը գգուեն անվե՛րջ, ծոծրակ մը ցօղո՛ւն...
(Լուսանցիկ ողորկ, բիւրեղ ապակի)
Ուր կ'ուրուագծուի հեշտա՛նքը բեղուն...

Քալուածք ծեփծեփո՛ւն, մարմին կաղապար...
(Բանաստեղծական Յանգաւո՛ր Քերթուած).
Աճման տարիներ, համա՛կ Երգ ու Պա՛ր,
Ըզգայուն Քընա՛ր, սատափով կիտուած...

Քրնաթաթա՛խ աչերով,
Ձեր ձեւերուն վայելքին,
Կը հետեւի՛մ տակաւին,
Սիրամիտ՛ փ. ու հոգեխոտ՛վ...

Դո՛ւք սըփոռուած ամէ՛ն տեղ,
Ինչպէս շողե՛րն Արեւին,
Ինձ ճողոպրիլ չէ՛ դիւրին,
Ձեր հետքերէն լուսազե՛ղ...

23-9-36

Քու պատանի Գեղեցկութեան,
Սիրոյ աղը դեռ չէ՛ ցանուած...
Հաւատամքը չունի՛ խարան,
Յոյսիդ կայծերն են վերամբարձ...

Հրնչուն բարբառդ հազի՛ւ լրուած,
Ծա՛րժ ու նըշմարդ համապատկան,
Մըտածումիդ լեզո՛ւ կոտան,
Ու իմ սըրտիս տեւական կա՛յծ...

26-9-36

Սըրտէս չարձակուած ո՛չ մէկ բառ ունիմ
 Սա տողերուս մէջ ոգեկոչական...
 Իցի՛ւ ըլլայի՛ր վարդըս մըտերիմ,
 Ու բո՛յր-ձօնէի՛ր էրբեւ պատասխան...

Քեզ մըտածումիս թագուհին ըրի,
 Օրերէ՛ ի վեր, սերտեցի երկա՛ր...
 Բայց դուն անծանօթ այս կամաւորին,
 Անունն ու հասցէն մի՛շտ անդիտացար...

27-9-36

Քեզի պիտի հետեւէի՛ ,
 Փողոց-փողո՛ց գաղտագողի՛...
 Պիտ՛ ուզէի՛ դիտնալ հասցէդ,
 Ու հանդիպիլ երբե՛մըն գէթ...

Գեղէդ ոչինչ կ'ակընկալե՛մ...
 Տարիքս արդէն կրկնե՛ր է Քեզ,
 Սակայն կ'ըղձամ, էրբեւ բըզէզ,
 Զիկ-գակ շըրջիլ, հասակիդ դէմ...

Ձի՛ քալեր... ա՛յլ կը սահի՛...
 Թէեւ չունի՛ սահնակնե՛ր,
 Աճապարանք նագելի՛
 Հետքին լուսա՛նցք անըստուեր...

Թի՛ն ոստոստուն հոգիի...
 Անութին տակ նոր գըրքեր...
 Շարժանը կենդանի,
 Տեսանելի մայթն է վեր...

5-11-36

Գարնանային ոստերու պէս առածի՛գ
 ձըկուն հասակ մը կը ձեմէ՛ կըշուար...
 Խարտիչաճամ խոպոպներէն ցոլացի՛կ,
 Ոսկի շողեր կը բաշխուին հեշտօրօ՛ր...

Ձմայլումէս դո՛ւրս կը նետուիմ ետեւէն,
 Իր լուսագէս ահօսին մէջ ծըփալո՛ւ...
 Սպառելու ձօնած բոյրերն համօրէ՛ն,
 Կիթա՛ն մարմնոյն շընորհները կառթելու...

Նոյեմ. 1936

Լուսաշո՛ղ ճամբայէն, կը քալեմ առանձին...
 Մարմինս ողողուած ցընցուղէն արեւուն,
 Աչերըս խըտխըտո՛ւն ցոլքերէն ասվալթին...
 Խոհերըս հեռաւո՛ր կանչերով առլըցո՛ւն...

Հովիկը կը գըգուէ՛ այտերըս կըճռամած...
 Սարսուռնե՛ր կը հոսին քունքերէս անընդհատ,
 Շըրթներուս մորմոքին սիկառէթ մը սեղմա՛ծ,
 Կը ծըխե՛մ ու կ'անցնիմ հողիով անապա՛տ...

Խըմորի պէս կակո՛ւղ մարմին,
 Սեղմէ՛ կըրծքիդ որքա՛ն կ'ուզես...
 Դիմադրութիւն ամենեւի՛ն,
 Ամբո՛ղջովին անճնատո՛ւր Քեզ...

Դարձո՛ւր, դարձի՛ր... ճըկէ՛, ճըկի՛ր...
 Քամէ՛ սըրտիդ Սէրն իր հասուն...
 Բաղեղի պէս պըլլուած իր
 Շուրջն իրանին գարնանարբո՛ւն...

Կորընթական զոյգ սիւնե՛ր, սըրոնքներն իր
 ուղղաձի՛ղ...
 Գեղեցկապաշտ յոյգերու յաճախանքով
 յօրինուա՛ծ...
 Վե՛ր կը բըռնեն իրանն Իր, իբրե՛ւ խոյա՛կ
 բարձրադիր՝...
 Ուր կը հանգչի կիսանդրին, դեցուհւոյ մը
 ոսկեմա՛ծ...

Դէմք մը մաքո՛ւր, մինչ ակնարկ՝ —
 Մըշուշասքօղ Առաւօտ —
 Իր Եսին մէջ ինքնաբա՛ւ ու Եսէն դուրս
 շնորհատու...
 Էակ ըստոյգ, շընչաւոր, համակրութեանց
 բո՛յլ-դաղութ,
 Մեր աքսորին բաղդակից, բընակիչ մը
 հարսնացու...

Յուշերուս մէջ բո՛ւք ու բորա՛ն...
 Դեցանոյշներն եկա՛ն, գացի՛ն...
 Համբոյրներու բոցերն ունա՛յն,
 Երաչտութի՛ւն լոկ թողուցի՛ն...

— Պաշտամունքի թափո՛ւր խորան —
 Կեանքս դարձեալ հաւա՛տք մ՛ունի...
 Սիրուածներուն Երա՛զն է այն՝
 Որ կը տեւէ՛ դեռ գողունի՛...

Անզարդ ու խարխուլ, սենեակ մը համեստ...
 Մէկ դին մահճակալ, վերմակով գունատ,
 Միւս դին վառարան, ածուխի պահեստ,
 Դարան մը գըրքի ու վառելիք փայտ...

Ու խաղալիքներ, գործիքներ, տուփեր...
 Ցըրուած կամ դիզուած քիչ մ'ամէն անկիւն,
 Հայկական ու կարօն ժի՛ր ու անհամբե՛ր,
 Շուրջն անոնց անքուն... Ծընո՛ւնդ իրիկուն...

Տասնըհինգ կամ տասնըվե՛ց
 Գարուններով մի աղջնակ...
 Բարբառ հընչե՛ղ, շեշտ երէ՛ց,
 Ծա՛մ խոպոպուած, մանկունա՛կ...

Դէմ-դիմաց ու միս-մինա՛կ...
 Աղերս՝ վըտա՛կ, յոյզ՝ ջըրվէ՛ժ...
 Լո՛ւս բառերու սուրհանդակ...
 Բայց մեր միջեւ կո՛ւս պատնէջ...

Գե՛ղ ու ժրպի՛տ սերմանուած
 Հովիտներէն քաղաքին,
 — Սիրալըլո՛ւկ գայլեր քաղց —
 Որսի ելեր են կըրկին...

— Զուարակնե՛ր խուսափած
 Փարախներէն գիշերին... —
 Վիթն ու եղնիկն ու քարայծ
 Սերատօնին կը տարուի՛ն...

31-12-36

Սա՛ղմ մարդկային Գե՛ղ ողջո՛յն...
 Դեռ չըծագած արգանդէն,
 Այս աշխարհին համար դուն
 Կազմ ու պատրաստ ես արդէ՛ն...

Մանրակրկի՛տ դերերուն՝
 Ուր սահմանուած ես կանխաւ,
 Տոկուն ըլլաս թէ խոկո՛ւն
 Յաղթականներն են սակա՛ւ...

2-1-37

Բուքէն կծուած կարմրախայտ,
 Թարմ թուշերուդ խո՛ր համբոյր...
 Ու աչերուդ սիրացայտ,
 Կախարդ ժըպի՛տ մը տըխուր...

Ձի ես չունիմ իրաւունք
 դարպասելու աւելի՛,
 Քեզ սիրելու եմ խորո՛ւնկ
 Բառերո՛վըս դարտուղի...

5-1-37

Բանաստեղծի հոգիով
 Կը մօտենամ ես Քեզի,
 Աշխարհէն կուշտ եմ, բայց սով՝
 Գեղոյ, Սիրոյ, Երազի...

Աղքատ հըպարտ մինչե՛ւ ծուծ,
 Փարթամութեան աչք չունիմ...
 Ազահ քըննիչ մ'եմ վաղո՛ւց,
 Դաշնակութեա՛նց մըտերիմ...

12-1-37

Լըքո՞ւած բոյներ մացառահիւս,
 Ամայացա՛ծ են ու թափո՛ւր՝
 Ուր ամոլներն կտցահամբոյր
 Չե՛ն վուվույեր ա՛լ սըրտայո՛յդ...

Ճարտարարուեստ հեղ դըղեակներ,
 Լերկ ծառերու կատարներուն...
 Քաղցր յուշարար Անցեալ Սիրոյն,
 Տատրակներուն ընտանեսէ՛ր...

Սըրտէն զարնուած վըշտով մը դաշոյն՝
 Որուն աղբիւրին լոկ ինքն է տեղեակ,
 Քերթողը թշուառ կ'ապրի միս-մինակ,
 Իբրեւ դեղ, տաղեր ճարած վէրքերուն...

Ոչի՛նչ արտաքին՝ այլ — Վա՛րդ Լըռութիւն՝ —
 Որ կը մատնէ մեզ, սէրերուն կըրակ...
 Ինքն իր մէջ ամփոփ, ինքն իր մէջ պարփակ,
 Ան երգ կը խարկէ ու կը խըմէ թոյն...

Պարտաւորիչ հիւպատոս
 ձրղճիմութեանն իմ կազմին,
 Կուզ ըլլամ թէ կաղ միմոս
 Պէտք է կըրկի՞ն երեւիմ...

Այսպէս ընդմիշտ ու ցրմահ
 Խեղճ խեղկատակ արարած,
 Պիտի կըրեմ ակամայ,
 Մահկանացու իմ տարազ...

Շեփորուկի պէս բացուա՛ծ,
 Քրդանցները կը յորդի՞ն...
 Բի՛ւր ծալքերով քրմահած
 Երբ կ'ընթանա՛յ պարուհին...

Իբրեւ առանցք երկուորեակ,
 Գողտրիկ տոտեր ոսկեցո՛ւլ,
 Կը վարեն դաշն իր հասակ
 Նազա՛նքներով բերկրամուլ...

Պուրակներու նարկիզին պէս,
 Հովիտներէն մեր ոստանին,
 Դուն կը ծաղկիս, մենի՛կ ու հեզ,
 Թէեւ օժտուած, նո՛ւրբ, կաթողի՛ն...

Տեսքըդ չըքնաղ, բոյրըդ համեստ,
 Կը վարակէ թաղն համօրէն,
 Օր մ'ալ Սէրը ծըպտած ասպետ
 Գեզ կը քաղէ անցած ատեն...

27-1-37

Որթատունկի ծիւերուն պէս բընական,
 Իր թաւիչէ սեւ գըլխարկին եզրերէն,
 Խարտեաչ ծամերն ոլո՛ր-ոլոր դուրս կ'իյնան,
 Ու կը բըռնեն զայն կեռանցի՛կ հովին դէմ...

Մինչ վնէն վար խըլըրդամորթ վերարկուն
 Կը պատատէ մատղաչ իրան մը ճապուկ՝
 Որ կ'ըշտապէ տոտիկներով ոստոստո՛ւն,
 Դիմացի մայթն անցնիլ ընդհուպ խուսափուկ:

Մեր Ազգն ալ ունի գրքչի դարբիններ,
 Քանդակներ Լոյսի, Խորհուրդի Եթեր...
 Ժառանգորդ փառաց մեր մատենաներուն
 Կ'ողջունենք ցեղերն Արուեստով գեղուն...

Ստեղծագործ միտք, ձիրք ու դրպրուլիւն
 Օժիտն են եղեր մեղուաջան Հայուն՝
 Զոր մատակարեր է ժամանակին
 Եւ Երկրիս արի տարրն է կրկին...

Սուգակ բուստի, մարգարտի,
 Կարծեմ դարձեա՛լ խորացար,
 Լո՛ւս ծալքերուդ խորն խաւար
 Որպէս անտա՛կ ովկէանին...

Շատե՛ր շատե՛ր սուղեցան,
 Բայց սոսկ խիճ ու տիղմ բերին...
 Քեզ կ'ըսպասեմ ամուսնքին,
 Տօնելու դարձդ յաղթակա՛ն...

Աւագներու գրրգանքին
 Ընկողմանած, կիսաքո՛ւն...
 Կ'ըմբոշխնե՛նք հոյզն հեշտագին,
 Սիրափըրփո՛ւր բառերուն...

Վըստահութի՛ւն քողահերձ,
 Պըտուտակուած կուրծք-կուրծքի...
 Խօ՛ւ վայրկեաններ տարփահեղձ...
 (Երանութի՛ւն լուսոգի՛...)

Երբ մարդկային միջոցներէն
 Յուսալքուա՛ծ, դառնակըսկի՛ծ
 Պաղատանօք Գեզի դիմեմ,
 Հայր բընագանց, ողորմէ՛ ինձ...

Երբ գիտութիւնն սահմանաւոր,
 Անճըրկի յետս, վըշտիս առջեւ...
 Յո՛յց տուր Հըրաչքդ, արտասովոր,
 Ու բըժըչէ՛ Որդիս-Արեւ...

Միա՛յն Սէրէդ վարակի՛լ թէ հարկ ըլլայ
 ինձ ապրիլ,
 Եթէ բախտը կամենայ, պարտիմ հըսկել
 քու վըրայ՝
 Որ ուռճանա՛ս, բողբոջի՛ս, իմաստներով
 նորածիլ,
 Որպէսզի Երգս ալ Գեղմով սընի, սիրէ՛,
 խորանա՛յ...
 Բայց թէ կեանքը վրտանդած,
 դատապարտուիս հրաժե՛շտ տալ,
 Այն ատեն, ո՛վ որդեակ իմ, շընորհէ որ
 հետըդ գամ,
 Համաճարակ վըշտիս մէջ, իսպա՛ռ կեանքըս
 ուրանա՛մ
 Ու երկուքս ալ, մէկ չուենք, իբրեւ Բողոք
 երանեա՛լ...

Իմ անհաւատ տըրտո՛ւմ հոգիս
 Գըթութեամբըդ բերիը դարձի,
 Հա՛յր իմ կեանքըս աղօ՛թք Քեզի,
 Վերադարձո՛ւր ինձի որդիս...

Մըշտընջակա՛ն իմաստութի՛ւն...
 Ներկայութեամբդ աներեւո՛յթ,
 Հըսկէ՛, վրտիտ մանուկ մարմնոյն,
 Տո՛ւր ապացոյց արթուն Սիրոյդ...

Իցի՛ւ թէ դո՛ւն ալ մեծնաս միւս մանչերուն
 պէս կեանքին,
 Հասակ նետես զօրանա՛ս... Ըլլա՛ս կըտրիճ
 չափահաս...
 Տարիներուդ հետ միտդ ալ լուսազարդուի՛
 խորագին,
 Ու ես կըքած հետեւիմ Երջանկութեանդ
 մաս առ մաս...
 Ինձ վերապրի՛ւ պիտ՛ թուի Սէրերովըդ
 որդեակ իմ,
 Պիտ՛ չունենամ աւելի բարախում մը
 Երագի,
 Քան այն զոր դուն պիտ՛ ըզգաս արարքներուդ
 մէջ ուշիմ
 Այնքան ատեն որ խարխուլ ցռուկս ափին
 չըխըրի՛...

Լոգա՛նք ձրրի բերկրանքի...
 Երանութի՛ւն հոգեչիթ...
 Երբ կ'ողողես զիս բարի
 Խուրձերուն մէջ նայուածքիդ...

Աստղերն անգոր են ա՛յդպէս
 Երա՛զ ձօնել, ա՛չք քըթթել...
 Այդ բիբերէդ սըրտակէզ
 Սէ՛ր կ'առուակէ՛ շողի տեղ...

Կամ դո՛ւն առաջ պիտի չուե՛ս
 (Օ՛ դա՛ոն հեղո՛ւկ, հեռացո՛ւր Տէր)
 Կամ թէ՛ նախ ես — Հա՛յր օրհնեա՛լ ես —
 Գուցէ՛ մէկտեղ, դեռ չեմ գիտեր...

Բայց կաւաթուրծ Հայր ու որդի,
 Պիտի յանգինք նոյն վախճանին...
 Իցի՛ւ թէ՛ Կեանք մ՛Երանելի՛
 Մեզ հանգիպիլ տայ վերջստին...

Անջրբպետին ծագերէն լուրթ
 Մեզ հողացող Ա՛ստուղ բարի...
 Շառայլներուդ կենսածընո՛ւնդ
 Փա՛ռք, երախտի՛ք մըշտամենի..

Ամենարոյժ Ա՛կ խընդութեա՛ն՝
 Որ ուղխօրէ՛ն մեզ կը բաշխիս
 Դարձեալ պարգեւդ է, որ ա՛յսքան
 Խոր Սէր ունինք — ես ու որդիս —

Ամէն անգամ անցնելու, յաճախորդի
 կըսպասէ...
 Յուցափեղկի մը կռթնած, կամ մա՛յթն ի վեր
 յամբաքայլ...
 Թարթիչներով սընգուրուած ու շրթներով
 կեռասէ,
 Հրաւէ՛ր կուտայ անցորդին իր լարերէն
 արբենա՛լ...
 Ափսո՛ս իրեն սէրերուն... ներողութի՛ւն
 երանի՛...
 Հրապոյրներուն տիրակա՛ն, մարմնոյն
 կերտին դիւթակա՛ն,
 Որ բազմաթի՛ւ անգամներ, մարտիրոսուած
 հոլանի՛...
 Կ'ըլլայ Կենաց խըրախճանք, Նախաճաշակ
 Հայրութեան...

Այս տարիքէն վերջ, Քեզ սիրաշահի՛լ...
 Ա՛լ կարելի չէ, ափսո՛ս ինձ համար...
 Ես քառասուննոց, մինչդեռ դուն հազի՛ւ,
 Քրսան տարեկան պարի՛կ մը չըքնաղ...

Դո՛ւն վերե՛լքի մէջ, մինչ ես վայրէջքի,
 Համեմատական արժէքներ խոտոր,
 Ինձ հարկաւոր է լոկ վերածընի՛լ
 Կարթելու համար Հոգի՛դ սիրաւոր...

ԿԱՐՈՅԻՍ

Այբբենարան բերեմ Քեզ՝
 Որ մեր տառերն ալ սորվիս:
 Կարդա՛ս, գրրե՛ս ջուրի պէս,
 Մաքո՛ւր, ինչպէս կը խօսիս...

Օր մ'ալ երբ ես ա՛լ չըլլամ,
 Բանաս տաղերս իմ ամէն,
 Սուգի՛ս Հոգւոյս շա՛տ անգամ,
 Միրես Լեզուդ Հայերէն...

Տառապանքիս որակը բա՛րձր է ու յորդ...
 Զիս ներկայէն Ապագայի տօներուն
 Առաջնորդող աշտանակներս են աղօտ...
 Հա՛յր իմ ջահէ՛ սըրտիս Սէրըդ քաղցրանուն...

Ի՛նչ հեշտ թուի, անճար Հոգւոյս վըշտագին
 Զաւեշտէն վերջ, ծիծաղով մը վրիժառու,
 Ըմպել խընդիւ, հուսկ փըրփուրներն հեղուկին,
 Նետուի՛լ գիրկը Անէութեան մըտարբո՛ւ...

Ի՛նչ ալ ըսեմ, ի՛նչ ալ գըրեմ
 Անբաւարա՛ր թուի ինձի...
 Ձեր տարիքին բողբոջներէն,
 Կախարդական բո՛յր կը յածի՛...

Ո՛ւր որ ըլլամ, ի՛նչ ալ ըլլամ,
 Նոյնիսկ յորդա՛ծ բաժակ վըշտի...
 Վայրկենական ուշքի կուգամ,
 Երագելու ի տես Ձեզի...

Փոխարինե՛լ... կարելի չէ՛,
 Ինչ որ տուիր ցարդ ինձի,
 Դո՛ւն Աղբիւրն ես, ես սրուակն եմ՝
 Որ անգաղար կ'ընդունի...

Քու մարմինիդ հիւլէներէն
 Անմահութի՛ւն կը թորի...
 Ընծայուելու անվարձօրէ՛ն
 Անժառանգի, թըշուառի...

Ճրկո՛ւն, ճրպո՛տ սըրունքներով,
 Կ'արագանայ իբրեւ բալխիր...
 Սուրհանդակի մ'արտօրանքով
 Ու անցորդի մը չի հըպիր...

Ոմըն շրթնով, ոմըն աչով
 Խայծ կը դըրկէ, մաղթա՛նք կ'ընէ...
 Սակայն ինք լո՛ւրջ խիստ մըռութով
 Կը խուսափի՛ աժան Սէրէ...

Ինձ բաղդակից ապրողներուն զուգընթաց,
 Տարիներո՛վ պըտըտցուցի՛, ցուցուցի՛
 Դէմքս ու հոգիս ծընողներէս ժառանգած,
 Արու եւ էգ ամբօխներուն ցանուցիր...

Պարտքըս էր այդ, կատարեցի՛ անդիմակ
 Երա՛զ ցանել ու Ե՛րգ հընձել անդադար...
 Աստուածամերձ իտէալներու պատուիրակ,
 Պաշտօնիս մէջ եղայ սիրո՛ղ ու արդա՛ր...

Գլխարկն իբրև գոհարատուփ,
 Կը ցուցադրէ նո՛ւշ աչերուն,
 Ծիածաններն որպէս զըմբուխտ,
 Փայլով անբի՛ծ եւ իմաստո՛ւն...

Ու ականջին նո՛ւրբ եզրերէն,
 Սարտեաչ ծամերն սանտրրուած ե՛տ...
 Ճառագայթնե՛ր կը ջրովիփեն...
 Տօսախ ծոծրին քանդակագեղ...

Ճերմա՛կ, կարմիր, դեղնամած,
 Խիւս մը վարդի թերթերու,
 Ճառագայթով շաղախուած,
 Վանակն ազնիւ լուսատու...

Իւրաքանչիւր զգայարան
 Նուրբ ծիրերով յօրինուած,
 Երկ Արուեստի բրնական,
 Արարչատիպ մի ֆերթուած...

Եկո՛ւր ո՛րդեակ, թեւերուս մէջ հայրենի՛,
 Դի՛ր թուշերըդ սա կարծրամորթ աշտերուս...
 Համբուրե՛մ Գեզ, սեղմեմ սըրտիս խռովայո՛յզ
 Ա՛յնքան ուժգին մինչեւ որ ան պաղըչկի...

Ո՛ղջ ենք այսօր, անյա՛գ ապրինք սիրտ-սըրտի
 Տարիները գուցէ բարիք չըբերեն,
 Դիմաւորենք մեր կարճ օրերն Աշխարհի,
 Ըլլանք զուարթ ու գոհանանք Արարչէն...

Զըմբռսե՛լ Գեզ հրապոյրներուդ մէջ բոլոր,
 Դեռ չըհատած, ժամանակէն չըխամրած,
 Ու ցուցադրել սերունդներուն նորանոր,
 Թէ ապրեր է Գեզ պէս շքե՛ղ արարած...

Սաչափայտի մասունքին չափ համազօր,
 Տաճարի մը մէջ պահպանել Գու Մօմիան
 Ու այցելել իր ձեւերուն ամէն օր
 Իբրեւ Տիպար առատահոս Ներշնչման...

Երբ կը վազէր, կը ճողփէի՛ն ծիծերն յուռթի՛,
Առողջ կուրծքը կը թակէին միանուա՛գ,
Ինչպէս սալ մը որ իր վըրայ միշտ կ'ընդունի՛,
Դարբիններու լայն մուրճերուն դա՛շն
Համազարկ...

Պատանեկան տարիները չըլըրացած,
Բացառութեանց Բացառութի՛ւն մ'արարչական
Միքէլ-Անժի Արուեստովը ձեւակերտուած,
Ապըսպըրա՛նք մը կատարեալ իմացակա՛ն...

Գիշերաչըրջիկ հուրիներ անթի՛ւ
Gare St.-Lazare՛ն Rue Chaussée d'Antin
Տասը Փըրանքի ծախու սէ՛ր, պատի՛ւ,
Լըլկանք ու տըռիփ ամէն տեսակէն...

Երիտասարդութի՛ւն ու Գեղեցկութի՛ւն,
Թանկ հընութիւննե՛ր տրուած աւարի,
Գըրեթէ՛ ձըրի վարձու են իսկոյն,
Ամէն քըսակի ռիւրամատչելի...

— Քրսանամեայ հասուն կեանքի փորձաքար,
 Իմաստներու կեդրոնաձի՛ղ վառարան —
 Ակութ Հոգևոյդ պըրիսմակէն երփնավառ,
 Բիւրեղաշիթ Խո՛ր-Նայուածք մը քու Ընծա՛ն...

Երախտընկալ ընդունարան իմ Հոգին
 Կրկնապատիկ լըրջացումին մէջ անդէ՛ն...
 Տեղի՛ կուտայ բարեացակամ նուէրին,
 Փոխադարձող Ձըրոյցով մը Ակնեղէն...

Բարեկամիս՝ ԼԵԻՈՆ ՉՈՐՄԻՍԵԱՆԻՆ

Մըշտադալար ծառի մը պէս դարաւո՛ր,
 Բի՛ւր արմատով կառչած հողին հաստաբուն,
 Հոգիիս բաց պատուհանին դէմ կանգուն,
 Առողջ բոյրըդ շընչել կուտասս ամէն օր...

Ուրականներ ու մըրրիկնե՛ր թափառող
 Կը ցընցեն Քեզ ու տապալել կը փորձեն՝
 Բայց դաշնաւո՛ր երգեհոնիդ լարերէն,
 Նոյն Մեղեղին ինձ կը հասնի անփոփո՛խ...

Կանա՛ջ ծովուն աղի բոյրը ոունգերուն,
 Ծրխախոտի գուլաներուն թաթաւո՛ւն,
 Ամուրի մը կը սըլըքտայ քարափին՝
 Ծամե՛ր խրոիւ ծըխամորճը կըլլափին...

Բոպիկ սաքին ճերմակ տըրեխ անցուցած,
 Ձըկոճկուած արեւախանձ կուրճքը բա՛ց...
 Հորիգոնին ծաղիկներէն կ'արածի
 Ու կ'արբենայ լուսախաղէն ծիրանի...

Լըսնոսկիէ ճանակի մէջ ագուցուած,
 Մանրիկ գէմքը պըճըլտացո՛ղ կարկեհան...
 Յըղկուածքով ու տաշուածքով շողարծա՛րճ
 Գոհա՛ր մ'անգին — բի՛ւր աչերու վառարան —

Ժըպիտներուն ցոլացումէն անապա՛կ
 Ու ակնարկին կուսութենէն անդրադարձ...
 Մոլորեցայ գերդ յորձանաց մէջ սուզա՛կ,
 Անկարելի՛ սիրո՛վն Իրեն կըլանուա՛ծ...

Փողոցներու մըթաստուերէն
Նազելաճե՛մ կը տողանցե՛ն...
Գիշերանոյշ նո՛ւրբ իրաններ
Արդուզարդով վայելչագե՛ղ...

Մէթրօ, քաֆսի, օթօսլիս, քրէն
Փողովուրդին կըսպասարկե՛ն...
Ազա՛տ գիշեր, ակառ լոյսեր,
Կերուխո՛ւմ, պա՛ր, խըրախճա՛նք, սէ՛ր:

20-6-37

Արբեցումէս բընա՛ւ ինք լուր հունենա՛յ,
Երբոր դառնամ սիրով շուրջն իր սարսըռա՛մ...
Զերդ ծաղկի մը որ անտեղեակ միշտ մընայ,
Հոտոտողին Անըրջանքէ՛ն հոգեհամ...

Իր մանկական երգիքին տակ երախայ,
Իմ սեփական Երկինքովըս վերանա՛մ,
Թո՛ղ զըրուցէ՛, շաղակրատէ ու խընդա՛յ,
Մինչ բորբ սիրտըս հըրահըրի՛ լիակամ...

13-7-37

Դէ՛մք մը թօշնած, գա՛նկ մ'ալեհեր,
 (Ծաղրանըկար մի ցուցանա՛կ...),
 Քառասնամեայ Կեանքի պատկեր,
 Տարապարհա՛կ վըշտի շալա՛կ...

Ու լըռանիստ Եսին պահակ,
 Վիլլաներու ոճին առջեւ...
 Չըլլայ որ ան իր արտակա՛րգ
 Թոյնը սրսկէ՛ իբրեւ պարգե՛ւ...

Անտառին չոր տերեւներուն,
 Գորգին վըրայ նարընջագո՛յն...
 Երթա՛մ փրոուի՛մ կուրծքըս հողին,
 Շընչե՛մ շունչն իր, ծըծե՛մ լեղին...

Տաք թուշերըս զո՛վ երեսին,
 Եղունգներով ճանկա՛ծ մարմնին,
 Խոստովանի՛մ ուխտ մ'անանուն
 Որ նոյնանա՛նք չեկած Գարուն...

Այս գիշեր պիտի գամ,
 Հոգիէդ բաղձալով՝
 Որ սիրե՛ս զիս ընդմիշտ
 Առանձ Գեղ յանձնելով...

Աչերուս լրճին մէջ,
 Նայուածքդ հոսելով...
 Անապակ սիրովդ
 Ընթացքըս պարզելով...

ՀԻՄՆԴ ՏՂՈՒՍ

Ես հայրիկդ, դո՛ւն որդիս
 Սըրտիս մինչեւ զարկն յետին,
 Պիտի սիրե՛մ Գեղ յաստիս,
 Գուցէ Մահէ՛ս ալ անդին...

Ըղձանքներուս «ծի՛ր-կաթին»
 Կեանքդ համազօր իմինիս,
 Պէտք է ապրի՛ս ու աճի՛ս
 Որ ես տեւե՛մ քու շուքին...

Սընդո՛ւս մարմինդ, ծուէն-ծուէն
 Բազուկներուս մէջ տըրորե՛մ
 Իր հիւսուածքին մետաքսեղէն
 Բոլո՛ր թելերն քակեմ, լուծեմ...

Ու դուն միայն ժըպտի՛ս բարի,
 Յօժարամիտ դիտե՛ս, ներե՛ս ...
 Թո՛յլ տաս սիրալը որ ճարակի՛
 Աստուածամե՛րձ յուզումներէս...

10-12-37

Ահա՛ եկայ ու կ'երթամ
 Նըպատակէս անտեղեակ...
 Կեանքըս տըրտո՛ւմ ու տարտա՛մ
 Եղաւ նիւթին հըպատակ...

Ծընայ առո՛ղջ, կենսունակ,
 Արդ կը մեկնի՛մ խարխըլա՛ծ...
 Խաղացի դերս խեղկատակ,
 Զըղջումս ժառա՛նդ ինձ մընա՛ց...

30-1-38

Էա՛կ քընքո՛ւշ, ըզգայուն,
 Լա՛ր բանաւոր իմաստի...
 Քու կամաւոր սէրերուն,
 Տիեզերքն համայն տա՛մ ձըրի՛...

Տարերային օրինաց
 Դէմ ընդվզող ձոխութիւն՝...
 Կենաց խաղէն ընձիւղա՛ծ
 Ոգի Սիրոյ ու Բարւոյն...

Բոցի՛ մը պէս լըզուըռտեմ Քեզ
 Լեզուակներով բի՛ւր ու բոսոր
 Մաշեցընե՛մ, հատցընե՛մ ես
 Մեղրամոմէ դէմքը՛դ աղուոր...

Յետոյ ուսերդ այդ թաւշամորթ,
 Կո՛ւրծքըդ, ծիծե՛րդ նորադողո՛ղ...
 Լա՛նջքըդ ողորկ, զխստերը՛դ յորդ,
 Ալապաստրէ մարմինդ ամբողջ...

Սահմանաւոր ծիրերէն
Անսահմանին երբ մըտնեմ...
Լացէ՛ք իմ հին կեանքին հէ՛ք
Ու հրճուեցէ՛ք որ ա՛լ չեմ...

Ինչ որ ունիմ անաղա՛րտ,
Պիտի տանի՛մ ինձի հետ...
Մընացածը տարրամա՛րդ
Պիտի նեխի իբր անպէ՛տ...

Առեւանգուած Գեղդ աչերէս
Որպէս գոհա՛ր ականակուռ,
Ագահօրէ՛ն թաղեր եմ ես
Էութեանս խո՛րքը թաքուր...

Ոչ ոք կըրնա՛յ, կըռահել զայն
Ո՛չ ալ գիտէ արժէքն անոր...
Միայն ե՛ս եմ որ ամէն օր
Կը սընանիմ Սիրովն անձա՛յն...

Իմ հոգիս թէ իր հոգին
 Ո՞րն է արդեօք գերազանց,
 Երբ հանդիպիմ սուրբ դէմքին,
 Կը խոնարհիմ աննախանձ...

Ակնածագին կը սուզիմ
 Սրբունքներուն դաշնընթաց
 Ու կը մաղթե՛մ մըտերիմ
 Սըրտակցութիւնն մեր կենաց...

Կրտսերագոյն Սիրուհւոյս

Մեր տարիքներն բազդատութեան չե՛ն դրուիր,
 Խորխորատ մը մեզ կը բաժնէ՛ իրարմէ...
 Ինք այգազե՛ղ Պատանութիւն լուսածի՛ր...
 Մինչ ես, տըրտո՛ւմ, աշնանահար միջօրէ՛ր...

Սակայն կամա՛ւ, ան կը խառնէ իր դեղձան,
 Գանգո՛ւր ծամերն, իմիններու ըսպիտակ...
 Երբ մերձենայ պահն համբոյրին սերմնացան,
 Անվերապահ նուիրումո՛վ, խօլարձա՛կ...

Երբ ըսկըսի բողբոջի՛լ
Սիրոյ ծաղիկն Հոգւոյն մէջ...
Նոր փա՛յլ կ'առնեն աչերն Իր,
Քայլերն ալ նո՛ր ելեւէջ...

Քանի աճի՛ Բոյրն անոր,
Կը խորանայ անձկագին
Ու օր մըն ալ կամաւոր
Կ'ընծայէ՛ սիրտն ու մարմին...

Անտառներուն ու վարդերո՛ւն
Մունջ յայտնութեանց գիմեմ իսկոյն
Գրժտեր եմ յոյժ, գաճաճն եմ հին,
Գրուիհներուն մէջ սողոսկո՛ւն...

Անձրս մըսէ, խե՛ղճ կարկուրայ
Արտաքսուած երկրիս վըրայ...
Եսրս ծառայ իր ծրփանքի՛ն
Անուրջներո՛վ կ'անօրանա՛յ...

Պ. ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆԻՃ

Այս պարտադիր հեւքին թոյնէն
Տարտամ նըշմար, կատարն Անհաս...
Խոհ ու դատում, կարկամ ծուէն
Անմարդասէր զաւեշտի մաս...

Սիրեցէք զիս, սիրեմ ըզձեզ,
Սիրո՛վ պարզենք այս բուճ աշխարհ
Գեղեցկութիւն եւ Գեղարուեստ
Ըլլան օրօ՛ր մեզի ցըմահ...

22-5-38

Վիշտ չըտեսած հոգիիդ մէջ ծիծաղկո՛տ,
Օթեւա՛ն մը վերապահէ ինձ համար,
Ամէն անգամ որ տուայտիմ մահահո՛տ
Իջեւանիմ ջինջ լոյսերո՛ւղ կենարար...

Ու դուն բարի, զիս ընդունիս անվըրդով
Պաշասանե՛ս վէրքերս, խոհուն զգուանքով
Մինչեւ որ ես ապաքինած վերըստին
Նոր աւիշով նետուի՛մ կըրկէսը մարտին...

Այդ պատանի անըրջագե՛ղ
 Սեւեռումին մէջն Հոգիիդ
 Թաթխե՛մ տըրտում անձըս սըրտնեղ
 Ու մըկըրտուի՛մ նորափըթիթ...

Իւրաքանչիւր փորձառութիւն,
 Նոր դառնութի՛ւն կուտակեց վրաս...
 Ողջո՛յն, ողջո՛յն Պատանութիւն
 Իմ երբեմնի վըճի՛տ Երա՛գ...

Աղուոր բառեր փաղաքշական
 Մինչեւ լեզուին ծայրը կուգան,
 Չ'արտասաներ՝ բայց հեշտորէ՛ն
 Ես իմաստնին կը կըռահե՛մ...

Աւելի՛ լաւ... լեզուն բընա՛ւ
 Չըխաթարէ Սէրն իր անբա՛ւ...
 Ու մի՛միայն աչերն իրեն
 Յըստակորէ՛ն յայտարարեն...

Ես՝ տարէ՛ց միս ու ոսկոր,
 Կորդ այտերով կնճռամա՛ծ,
 Դուն՝ նորակերտ մէկ սափո՛ր,
 Սիրակութքի՛ պատրաստուա՛ծ...

Իրարու մօտ, դէմ – դիմա՛ց
 Բայց իրարմէ ի՛նչ հեռու...
 Նո՛յնիսկ զինքը դիտելու
 Կը վարանի՛մ շրփոթա՛ծ...

Անյա՛դ երա՛զ, յողնած մարմին,
 Իրարու հետ չե՛ն հաշտուիր,
 Մին կը վարզէ՛ իր Յընդրքին,
 Մինչ կը սանձէ միւսը թափն իր...

Այն ատեն ո՛վ իմաստութիւն
 Յորդորէ՛ զիս, համոզէ՛ զիս...
 Թէ տեւելն է յիմարութի՛ւն
 Ու ես պարտիմ վե՛րջ տալ կեանքիս...

Ես՝ տարէ՛ց միս ու ոսկոր,
 Կորդ աշտերով կնճռամա՛ծ,
 Դուն՝ նորակերտ մէկ սափո՛ր,
 Սիրակութքի՛ պատրաստուա՛ծ...

Իրարու մօտ, դէմ – դիմա՛ց
 Բայց իրարմէ ի՛նչ հեռու...
 Նո՛յնիսկ զինքը դիտելու
 Կը վարանի՛մ շրփոթա՛ծ...

Անյա՛դ երա՛զ, յոգնած մարմին,
 Իրարու հետ չե՛ն հաշտուիր,
 Մին կը վարզէ՛ իր Յընորքին,
 Մինչ կը սանձէ միւսը թափն իր...

Այն ատեն ո՛վ իմաստութիւն
 Յորդորէ՛ զիս, համոզէ՛ զիս...
 Թէ տեւելն է յիմարութի՛ւն
 Ու ես պարտիմ վե՛րջ տալ կեանքիս...

Կը թուէի՛ք անմատչելի,
Մինչ անարժէք մարդիկ սակայն,
Շըլացուցիչ մէկ հայելի
Ձեռքերնուն մէջ ձեզ ունեցա՛ն...

Ըսթափեցա՛յ խեղճ պատրանքէս
Դառնակըսկիծ... զի պարիսպն այն՝
Որ կը բաժնէր իրարմէ մեզ,
Կառուցեր էր Եսը՛ս միայն...

Եթէ զիս տա՛մ, ամբողջովին պէտք է տա՛մ...
Առաջ Հոգիս պէտք է սիրէ՛, որոչէ՛
Որ մերձենալ փորձեմ Գեղի վըճռակամ,
Նախադասե՛լ թաքուն խօսքեր հաշիշէ՛...

Վարանումի երկվայրկեան մ'իսկ չունենա՛մ,
Ուղի՛ղ դիմեմ շողախուրձին աչերուդ...
Որ ո՛չ ալ դուն թերամբտիս ի տարտա՛մ
Միահեղոյն ողջագուրե՛նք նոյն Խորհուրդ...

Մին ընծայե՛ց, մանեակ մը կեղծ,
 Մի ոմն մետաղ ապարանջան,
 Երբորդն պարի հրաւիրե՛ց,
 Զորբորդն աժան մի ճաշարան...

Յաճախ նոյնիսկ սուրճի փոխան
 Կամ բաժա՛կ մը դարեջուրի...
 Պանդակ մըտան սաղուռնական
 Անուս տրղոց հետ թեւ - թեւի՛...

Սիրեցի՛ ես, մի՛շտ սիրեցի՛...
 Հին հոգերըս մոռնալու տեղ,
 Նորե՛ր, խորե՛ր ըստեղծեցի...
 Սիրտըս դարձաւ հընո՛ց մ'ահեղ...

Սէրերըս զիս լափլիղեցի՛ն...
 Վա՛ռ կեանքի մը կարօտին մէջ,
 Մարխի մը պէս բըռնկցուցի՛ն
 Ու զեռ կ'երգէ՛ Բոցն իր անշէ՛ջ...

Մին կատակով կը մօտենայ,
 Ուրիշ մ' ըզգաստ բառերով,
 Նայած ինչպէ՛ս, տեղի կուտայ
 Կոյսն անծանօթ հոգեթո՛վ...

էն դժուարինն այդ առաջին
 Մուտքն է սըրտին դըռնակէն...
 Ապա ինքնի՛ն իսկ կը բացուի՛ն
 Մարմնոյն դահլիճներն ամէ՛ն...

Մէկըզմէկու հանք անծանօթ հեշտանքի,
 Պիտի զիրա՛ր ըմբոշխնեն արդ մոլեգի՛ն...
 Ամօթն անգայտ առասպելական ոգի՛,
 Խո՛յս է տուեր, աղբիւրներէն վայելքին...

Սիրարբուքի ըմբշամարտն է հուանի՛...
 Լո՛յս մարմիններ կայտառ իրա՛ր կը փարին...
 Կը պըրկուի՛ն ու կը ձուլուի՛ն բորբ ի մի...
 Շըռայլելով երանութի՛ւն երկրային...

Ինձի ծանօթ գովասանքի բառերէս
 Եւ ո՛չ մէկը պիտի կըրնամ գործփծել...
 Անոնք այնքա՛ն իմաստէ զուրկ են կարծես,
 Փառքիդ փոշի՛ն անգամ կարող չե՛ն հեծել...

Դողդողանքի՛ս, թոթովագին սա լեզուիս,
 Դո՛ւն ահամայ շարժառիթն ես անգիտա՛կ,
 Եւ հեզօրէ՛ն կը շրփոթես ա՛յնքան զիս
 Որ հաստատես Իսկութիւնըդ անպարփա՛կ...

Մոլեգնո՛ղ պիծակ, տըխո՛ւր, արարած,
 Կիրքերու ցանցին մէջ դարանակալ...
 Արեան մըտրակով միշտ առաջ քըշուած,
 Խօսո՛ւն անասուն, երկրային, վիժեալ...

Գերադասութեան տենչերով մըռա՛յլ,
 Բուժանէ զնմանն որպէ՛ս երամակ...
 Իրնազդով ազահ, նըպատակ յետնեալ,
 Անձնուէր միա՛յն, Եսի՛ն խորամանկ...

Կոպերըս խո՛ւփ, մինչ միտս արթուն մի՛նչեւ այգ,
Սեւեռումով Արարչութեան հետ հաղորդ,
Ես բաղձացի կուռ հաւատքով մ'անյողդողդ
Որ ինձ համար գործուէր բացէն մի Հըրաչք

Ու լըսելի եղաւ աղօթքս առ Աստուած
Ինձ տրուեցա՛ւ, ինչ որ սրբտանց խընդրեցի...
Եւ արդ անգի՛ր ծածուկ դաշինք մը Յոյսի
Զօդե՛ր է պիրկ, Արարիչն ու Արարած...

Անպարագի՛ծ համաստեղաց
Ոլորտին մէջ թաւալգըլո՛ր,
— Նորեկ բընիկ — մարդն արարած
Խորախորհուրդ ու տեսլաւո՛ր...

Երկնից միջեւ երկի՛նք մ'ալ ինք
— Գաղափարաց փեթա՛կ մը նոր —
Սիրտն իր բա՛ց վարդ, Լոյսին գալիք
՚ը թաւալէ՛ օրերն աղուոր...

Ինքն իր Ձեւին, շընորհներուն անտեղեակ,
 Պըտուղի մը նըման հասո՛ւն ու համե՛ղ,
 Կ'այլասերի ու կը թըթուի՛ միայնակ,
 Քանի՛ չիզար ձեռքը Սիրոյն զինք քաղե՛լ...

Շատե՛ր այսպէս կ'անտեսուին ու կը փըտտի՛ն,
 Իրենց բունին մօտ կը թաղուի՛ն կոյր բաղդէն,
 Կամ թէ որդե՛ր կուգան գանոնք կը լակե՛ն,
 Իրենց արծաթ շողիկներու ոստայնին...

21-11-38

Ես արեւին, արեւն իմ դէմ
 Կ'ողջագուրուի՛նք գուրգուրանքին...
 Յօղ քըրտինքներս ձօնած իրեն,
 Ձորս երազի՛ վերածէ ինք...

Այսպէս կ'անցնինք կենաց ճամբան,
 Ես տըքնաջան, ինք վարձատո՛ւր,
 Մինչեւ հասնինք չիրմանատան,
 Օթեակներուն խաղաղութի՛ւն...

Մա՛յր ըլլալու արժանի,
 Մարմին մ'ունի յաղթապա՛նծ...
 Հասակ պարթեւ պարմանի,
 Սրունք ամրաչէ՛ն գեղազա՛նց...

Պիտ՛ չըցամքին ծիծե՛րն իր
 Թէ՛ դիեցնեն տարինե՛ր...
 Հոյլ - հոյլ մանչեր հատընտիր,
 Արամազդնե՛ր գանգրահեր...

Միրգի մը պէս զոր կըրնաս
 Ճաշակե՛լ երբ սիրտդ ուզէ...
 Կամ աղօթե՛լ յոտընկայս,
 Մարմանդին վրայ սընդուսէ...

Կը փափաքիմ որ ա՛յդպէս
 Ճի՛շդ կարօտած վայրկեանիս,
 Գըրկե՛մ մահը սըրտակէ՛զ
 Երբեմն ինչպէ՛ս սիրուհիս...

Յանուած հունտեր աղամայ
 Ծըլեր ենք ու կը սնանինք...
 Որպէս լարուած մեքենայ
 Օր մ'ալ մաշած կը կասինք...

Բնազդին պարը կը դառնա՛յ
 Այսպէս հօրմէն առ որդին...
 Մեղք չըբարձե՛ն մեր վըրայ,
 Մենք զոհերն ենք Զաւեշտին...

Քանի՛ օրուան կեանք ունիս,
 Ո՛վ թիթեռնիկ սիրասուն...
 Կ'արժէ՞ որ ա՛յսքան պըչըրիս,
 Բեհեզներով ասմազուն...

— Ես պըճնասէր չե՛մ, երբեք,
 Բնութիւնն այսպէ՛ս հագուեցուց...
 Կեանքս եթերին մէջ պարե՛րդ
 Երազանքի ուղեցո՛յց...

Խլէ՛ զիս խոկում, տա՛ր սանձարձակ,
 Փախցո՛ւր դէպի Նոր-Արեւծագ,
 Խորհրդաճեմ հրապոյրներուն
 Քնարերգութեան հասցո՛ւր շիտա՛կ...

Այս երկրիս վրայ, նիւթն անդադար,
 Կը հալածէ երգիչն արդար...
 Արբեցո՛ւր զիս, բարձանց Հրայրքով,
 Որ չիմանամ վիշտերուս լար...

Ո՛վ Գոյութի՛ւն... քու գիտութեան
 Մանկապարտէզն ենք մենք դեռ...
 Ու քերական – այբբենարան
 Մ՛իսկ չունեցանք ցարդ առ ձեռն...

Ժամանակնիս կարճ է աւա՛ղ,
 Կեանքի պայքարն ալ հատու...
 Միջոց չունինք լիախաղաղ
 Քեզ ուսնելո՛ւ, սերտելո՛ւ...

Ինք վրդէս կախ սիրատո՛ք,
Մինչ իրանին ես փարա՛ծ...
Ձերդ քառաթե՛ւ բորբ Յընորք
Արձակուա՛ծ գողն աստեղաց...

Անհունին մէջ նո՛ր Ոլորտ...
— Ըզգայնակա՛ն Միգամա՛ծ... —
Բընազդավա՛ռ Առաւօտ,
Երկունքի վէ՛ժ խորընթա՛ց...

Լուսասփի՛ւռ պարտէզ, Անհունին դիմաց...
Ծաղկա՛ծ մըրդառատ, երկրային դըրա՛խտ...
Մարդիկ պատահմամբ, այնտեղ հրաւիրուած,
Կը տօնեն կեանքի Հրապոյրն արփազա՛րդ...

Մա՛հն ալ մեզ ձօնուած անոր չափ համե՛ղ,
Երբ յոգնած ենք ալ, յըզփա՛ծ վայելքէն,
Կը ցանկանք սըրտա՛նց վերադարձը մեր,
Մայր - Անէութեան գութի՛ն ապաւէն...

Մանրանըկար փոքրիկ դէ՛մք մը սիրական,
 Նո՛ւրբ ծիրերով, ժրպիտներով յօրինուած՝
 Ուր կը ծագի Մաքրութիւնը մըտածման,
 Նըման աստղին առաւօտեան փայլարծա՛րծ ...

Անմեղութեան փապարներէն կաթկըթած,
 Պո՛ւտ մը շողակ — ակնախըտիղ ծիածան —
 Կակաչի մը կոկոնին պէս նորաբա՛ց
 Երփնակիտուած կենդանագի՛ր մանկական...

Նուագարա՛ն բանիմաց...
 Հոգեմըչա՛կ դըրութիւն՝...
 Որուն նոյնիսկ չը՛հրպած,
 Կ՛երգեն լարերն ըզգայուն...

Թելադրութիւնն աչերուս
 Բաւական է որ յուզեն,
 Իր նայուածքին երգը կոյս
 Յընցեն մարմինն համօրէ՛ն...

Ճոխ զարդերէդ, շրպարներէդ
 Մարմինդ համակ մերկացո՛ւր...
 Աւելի՛ լոյս, աւելի՛ վէտ,
 Աւելի՛ գեղ բաշխեցո՛ւր...

Յետոյ եկո՛ւր նրստիր ինձ հետ,
 Կապերտն ըրած առաթուր...
 Ծունկ ծունկի վրայ յորդած զխտերդ
 Քրմայքներո՛վ արժեցո՛ւր...

Անապատի բոպիկ Ֆէլլահ,
 Պարիկներու քաղաքն ինկած
 Սիրատոչոր բայց գաղտնապահ,
 Կը մորմոքիս լո՛ւտ, աննըճմար...

Քայլերըդ կոչտ, գէմքըդ խաւար,
 Ո՛չ մէկ ժրպիտ կ'իյնայ վրրադ,
 Այս ծարաւին դուն չես տոկար,
 Թէեւ խարկուած զըրկանաց մարդ...

Մոլորեալ մոլորակ
 Խորհրդոց եթերին...
 Կը նաւե՛ս հերարձակ
 Մենամուռ լռութի՛ն...

Օրերուդ նըկարէն
 Իմաստներ կը ծընի՛ն...
 Կ'երեւին ասպօրէ՛ն
 Կ'անհետի՛ն տըրտմագին...

Ամենուն պէս նոյն շաղախէն էր Ինքն ալ,
 Պատանութի՛ւն, քընարական բընութիւն,
 Կեանքին համար բո՛յր մեծարող ծաղկասայլ,
 Անըրջանքին ոլորտներովն ասպարդի՛ւն...

Երբոր փորձեմ քանդակել Մի՛րն անդրարուեստ.
 Անշունչ նիւթէն ԱՆՄԻ՛ՐՆ իրեն արձակե՛լ...
 Կարենայի Ձինքն այս անգամ ջոկել գէթ
 Իմաստներէն եւ ընծայե՛լ անարգել...

Սենեկալցին ու Սիտին
 Ինկա՛ն վըրադ լըկեցի՛ն...
 Բայց մընացիր անբասիր,
 Ձի Լոյսն ոճրէն չաղարտիր...

Անմեղունակ ջինջ Հոգին
 Հեռք չըպահեց իր ետին...
 Ու աստղի պէս ոսկեծի՛ր
 Դուն մեզ կըրկի՛ն չողացի՛ր...

11-3-39

Մինչ ծամերուս ճիւնին հետ,
 Կարօտները սաստկացա՛ն...
 Խոպոպներուն արփաւէտ
 Բոյրերն եղան ցիրուցա՛ն...

Ու աչերուս բոցին հետ
 Նուաղեցան մինչ Սէրե՛ր...
 Սիրտը դարձաւ տաղ մ՛ անպէտ,
 Անըրջահ՛ել յուսերե՛ր...

19-3-39

Մըտածումիդ լոյսին առջեւ ես արբէշի՛ն,
 Երբեմն ինչպէս Գեղեցկութեան տիպարին...
 Կը նուիրե՛մ Հողույս սէրերն անխըտի՛ր,
 Քու մարդասէ՛ր պեղումներուդ նըժարին...

Իմացակա՛ն ճըրագներով տօնազա՛րդ...
 Ձոհողութեան խաչերու լուծն ուսընդբարձ...
 Մեզ ձօնելո՛ւ համար խուրձ մը ճառագայթ,
 Համեստօրէ՛ն Աստուածացա՛ր չըմեռած...

Հողեկան պալա՛տ կառուցի Գեղի...
 Ըզքեզ դիցուհի՛ ըրի պաշտումիս...
 Ամէնէ՛ն խորունկ Գեղմո՛վ վասընզի
 Գընահատուեցայ չըքնա՛ղ Սիրուհիս...

Նիւթական կեանքին խարխափումներէն,
 Ձըխըրտչեցար Դուն եւ ո՛չ մէկ վայրկեան...
 Այլ քի՛չ մ՛ աւելի սիրազեղօրէ՛ն
 Փարեցա՛ր ինձի, սուրբի՛ մը նըման...

Ձե՛լ վրբընջիւնով, ճախրանքով հրգօր,
 (Միջոցէն վարդող նրժոյգին նրման,)
 Բաշարձա՛կ, ահե՛ղ, աչերով բոսոր՝
 Ռունգերն հեռաւո՛ր տենչերով թրթռա՛ն,

Յաղթանակներու վրատա՛հ ամաղօն
 Բերկրութեան տօնին միւռօնովն օժո՛ւն...
 Կամքըս կը սուրա՛յ դէպի՛ հորիզոն,
 Դափնեվարդերու բոցի՛ն շառագոյն...

ՍԻՐԱՆ ԶԱՐԻՖԵՆԱՆԻՑ

Անվերադա՛րձ անկիւնադարձն Հրաւէրիս,
 Անտառներէն, դացի՛ր պատգամ խընդրեցի՛ր,
 Վարանեցա՛ր... Երկրիս վրայ կոչուիլ կինս,
 Խոնարհ կեանքըս ցրմա՛հ բաժնել անձանձի՛ր:

Երկոտասան ամեր պանդո՛ւխտ են արդէ՛ն...
 Մըսխումներու փըրփուրներէն յագեցանք...
 Մուրացինք Երգ ու մոռացում Աշխարհէն,
 Բայց մեզ հասաւ լոկ Հին Կոչին արձագանդ...
 1939

Կրեայի՛ պէս սակաւակեաց,
 Խոտո՛վ, ջուրո՛վ սընանելո՛վ,
 Դո՛ւն միչտ կ'ապրիս հետը մարդկանց,
 Անոնց բախտին սիրագորո՛վ...

Ձոհաբերման մըշա՛կ անվարձ...
 Կորաքամակ ու գըլխիկոր,
 Արդարութեամբ պատըզգամուա՛ծ
 Խանդե՛ր ունիս դեռ նորանո՛ր...

Ուղեղիս մէջ տենդայո՛յզ,
 Տըղմուտ իղձեր բազմերանգ,
 Կը թըռչըտի՛ն, կը խըժա՛ն
 Ոլո՛րտներով անորոչ...

Երագներու, հոգերու,
 Տարօրինակ խառնարա՛ն...
 Փեթա՛կ ամուլ խուռներամ՝
 Ուր կը պակսի հարս - մեղուն...

Սպառեցիր պարտէզիդ
Ծաղիկներն հիր, ձօնելով...
Կոկոն, տերեւ, ճիւղ ու ծիլ
Հատցուցիր փունջ կապելով...

Ան արդ անբօ՛յր է ու լերկ,
Գարունն անցաւ իր համար...
Սակայն բուններն հողէն դե՛ռ,
Մոռնդ կըստանան անդադար...

22-5-39

Երկնակապոյտ blouseն ուռա՛ծ
Առազաստ մը որպէս հովէն,
Կը խիզախէ՛ ամէն նայուածք՝
Որ կ'արձակուի Միրոյ պարսէն...

Առողջ կեանքի սահա՛նք հեշտին՝
Որ բաշերով կը թաւալի՛...
Փըրփուրներէն ցայտող փոշին,
Կ'ըլլայ օղի՛ ու գոլորշի՛...

Սէ՛ր... անունովդ ի՛նչ որ ըրի կամ ըսի,
Պրզպըջակն էր, լոկ Զերմուկին հանքային,
Ապացոյցը կեդրոնական յորձանքին՝
Որուն հազիւ տուի հեւք մը Երազի...

Էութեանըս խորը թաքուն Լուրթ Եթեր,
Բիւր աչերով Յաւերժահարս անանուն...
Ի՛նչպէս կոչեմ, անուանեմ Զինք չեմ գիտեր,
Իր խորհուրդէն ահա Սիրտ մը կարկառուն...

Սըրտիս բերդին հարս տանիլ Քեզ ուզեցի...
— Գրոխհներէն դեռ չաղարտած նունուՓա՛ր —
Ու ճանչցընել անոր Գաղտնիքը քեզի
Համախորհուրդ ճամբորդութեան մը համար:

Ինձ պակսեցան միջոցները նիւթական
Հարստութի՛ւն — արի՛ւն կենաց քաղքենի —
Իղձըս մընաց զուտ ծըրագիր հոգեկան,
Ընդվըզումի բոց տենչերով ամեհի՛...

Գեղեցի՛կ կեա՛նք, լինելութեանդ չեմ դաւեր,
Այլ մըտահոգ անոր վրսեմ կոչումին,
Կ'ուզեմ մաքրե՛լ պայքարիս մէջ փունճ ցախեր՝
Որ կը խեղդեն շրքեղ աճումն իր լըրի՛ն...

Կ'ուզեմ որ դուն ծաղկիս առո՛յգ հոգեթո՛վ,
Աւելի՛ պերճ ու յանկուցիչ ու արդա՛ր...
Ըլլաս Հանդէս Բաղմարուեստեան Ճախրանքով,
Միջազգային Երջանկութեան Լուսադա՛ր...

Ի՞ր շրթներուն պատանեվա՛ռ բաժակէն
Խո՛ր ըմպեցի ամբո՛ղջովին իր Հոգին...
Մարմըրեցա՛ն աչերն Իրեն հեշտագին,
Իմ անյագո՛ւրդ պապակիս դէմ բոցեղէ՛ն...

Մատուցուեցա՛ւ Ան լիովին իբրեւ Լո՛յս՝
Որ ես քամե՛մ Նուիրումին շողն յետին...
Որպէսզի ինքն, ալ նըշմարէ՛ տեսլագին,
Վարձատրութեան մըրրցանակն իր Արշալոյս...

Գա՛նկըդ պատուես, ճա՛ր չըկայ,
 Վիճակնիս մեր շատ պարզ է,
 Եթէ կո՛ւզես դեռ տոկա՛լ,
 Արջի մորթով-փաթաթուէ՛... .

Լա՛ց, աղերսա՛նք, անօգուտ,
 Կուլ պիտի տաս ամէն բան...
 Ծուռ ըլլայ եւ կամ թէ սուտ,
 Պիտի քալե՛ս քու ձամբան... .

Ծիծղո՛ւն աղջկայ համբոյրին
 Կարօտը զիս կը խարկէ՛... .
 Կը խանձի՛մ ես անձկագի՛ն,
 Մի աննըչմա՛ր խարոյկէ... .

Ինձ դովանալ հընա՛ր չէ,
 Ա՛լ այտերէ պաղպաղո՛ւն...
 Ու ծիծերէ նարընջէ՛,
 Կերտե՛լ Երկի՛նք մը փըլչուն... .

Պըրօնզաձո՛յլ մարզական, երկու էակ
 մըրցազա՛նց,
 Պըսակաւո՛ր գիտութեանց ու Արուեստից
 արեղայ,
 Մեր Երկրային Դըրախտին բարիքներով
 պերճացա՛ծ
 Նո՛ր օրերու գեղակե՛րտ տիպար Աղամ եւ
 Եւա...

Այրն ափերուն մէջ ճըմլա՛ծ գեղձերն ողկո՛յզ
 ծիծերուն...
 Անոնց հոյզէն կազային աչերն ու սիրտն
 ամպամա՛ծ...
 Կը յանդըզնի՛ր ընդփաղել բոլոր շիթերն
 արնագո՛յն,
 Հեշտութեան բի՛ւր վարդերուն բուրումներովն
 ըզզըլխա՛ծ...

Ո՛վ հըպարտ յիմար,
 Դուն գո՛ւր կը սոնգաս...
 Կեանքէդ ղէպի Մահ
 Անցքըդ է շա՛տ պարզ...

Մատնաչափ մը լոկ
 Ու յանկարծ չըկա՛ս...
 Յո՞ երթաս անհո՛գ,
 Եղի՛ր միշտ պատրա՛ստ...

9 Սեպտ. 1939

Բոյրո՛վ, տեսքո՛վ ձուլաղե՛ղ...
 Չըճաչակուա՛ծ կարկանդակ՝...
 Որ դիմացէն բերանին
 Գեղձերը կը խըտխըտէ՛...

Կամ յոյգերու կո՛յս — հեղեղ,
 — Չեղանակուած նո՛ր նուագ՝ —
 Որ չէ տուած առաջին
 Ունկրնդրութի՛ւն մը գուցէ՛...

Քու յետսագոյն աղօթարարն այսահա՛ր
 Սեւե՛ռումով մատուցուած ֆե՛ղ զերդ խորան,
 Իր հոգիին լրնութեանը մէջ պայծա՛ռ,
 Կը դիմէ քու Նախաստեղծիչ Զօրութեա՛ն...

Դո՛ւն՝ որ էիր, պիտի ըլլա՛ս, ե՛ս այսօր...
 Ունայնութիւն չե՛ս այլ խորո՛ւնկ մէկ իմաստ՝
 Որուն տրկար բըջիջներըս մըտաւոր,
 Աղօտօրէ՛ն կը նըշմարեն Լոյս Անհաս...

Ընթերցումէն Քերթուածիս,
 Թաքուն Սիրոյս տիրացա՛ծ,
 Երբոր ուզես գըտնել Զիս,
 Գըրկել անձը՛ս թեւաբա՛ց...

Գիտցի՛ր կանխաւ սիրելիս,
 Երիտասարդ չեմ ես ա՛լ...
 Ու որպէսզի չընկըրկի՛ս,
 Աւելի՛ լաւ է չըգա՛լ...

Մատակարա՛ր ազնուասերմ
 Խըրախճանա՛ց վարդերու...
 Ո՛վ ցանկալի շափրակնե՛ր,
 Տառապանքի ու Սիրո՛յ...

Երկունքներու շեփորման
 Նախահրապո՛յր Մեղեդի...
 Մո՛ւթ շողերու Շատրուան,
 Այգատօնի մը յուռթի՛...

Այդ Դէմքիդ վրայ մանկագեղ,
 Փըպիտըդ ա՛ստղ մ՛ է փայլուն՝
 Որուն աննի՛ւթ շողերուն
 Դէմ կը խայտա՛յ սիրտըս նեղ...

Մայիսեան Վա՛րդ նորաբաց,
 Այգուն ճակտին լուսայեղջ՝ ...
 Որուն դիմաց վըշտագե՛րծ
 Կանխանա՛մ անձնուրա՛ց...

Այս հեւ ի հե՛ւ վազքին մէջ
 Ամէնօրեայ պայքարին,
 Քաղն համբոյրին անհրաժեշտ
 Շիճուկ - արիւնն է սըրտի՛ն...

Իցի՛ւ Անձըդ կարենար,
 Տա՛լ ինձ Նեկտարն այդ չըքնա՞ղ,
 Որ կըրէի տիրաբա՛ր,
 Կեանքիս խաչը մինչե՛ւ Մահ...
 |||

Մատակ մարմին այգանոյշ
 Հրապոյրներով ահադձո՛ւն
 Իրան, բումբեր, կուրծք ու թուշ
 Հեշտանքներով լըպըրծուն...

Սերմնացանքի պարա՛րտ հող,
 Աւիչներով խըլըրտո՛ւն...
 Մըշակները հաւաստող
 Թաքուն Գա՛նձ ու Բերկրութի՛ւն...

16 Սեպտ. 1939

Իմ սիրածներն ինձ չեն գար,
 Ինձ դիմողն ես չեմ հաւնիր...
 Յաւէրժախանձ Մորմոք վա՛ռ,
 Աքսորեալ սի՛րտ տարագիր...

Եթէ նոյնի՛սկ ոմանք գան,
 Կը մեկնի՛ն... չեն մըշտական...
 Իսկ թէ մընան ես կ'երթամ
 Նոր Հարսնութեան մը փարթա՛մ...

18 Սեպտ. 1939

Ո՛չ տուն մ՛ ունեցայ սիրած գիւղիս մէջ,
 Ո՛չ ալ արտավար մը հող սեփական...
 Դժուար վաստակըս, հազի՛ւ ինձ բաւեց,
 Սընուցանելու երկու սիրական...

Հայկակն ու կարօն, բողբոջնե՛ր Սիրոյ,
 Շա՛տ վատնեցին զիս ու դեռ կըսպառնե՛ն...
 Բայց ես հըպա՛րտ եմ, անոնց կեանքէն գոհ,
 Զերդ Արուեստագէտն արտադրած երկէն...

24 Սեպտ. 1939

Թէ պատահի որ հանդիպինք օր մ՛ հեռո՛ւ
 Անգաղտնապահ ազգականէ, ծանօթէ՛...
 Պիտի ըսե՞նք ինչ որ կըզգանք իրարո՛ւ,
 Պիտի տրուի՞նք մէկըզմէկու եւ կամ թէ,

Հի՛ն օրերու սիրահարներ գըժտուա՛ծ,
 Իւրաքանչիւրս ամուսնացած զաւկի տէր...
 Հըպարտօրէ՛ն մեր դիրքերուն կըռթընա՛ծ,
 Պիտի լըռե՛նք... ու ձեւանանք անտարբե՛ր...

26 Սեպտ. 1939

Ամէն մէկ օրն որ կ'անցնի
Իբրեւ նեկտա՛ր հընամեա՛յ,
Մեր Խընդութեան կ'ընծայուի՛
Արեւ թասով լըսնոսկեա՛յ...

Ով որ ըմպէ երանի՛...
Կը բազմանա՛յ, կ'անհուննա՛յ...
Մահկանացուն կ'անմահի՛
— (Խորհրդալիւղ փոսուռայ) — ...

27 Սեպտ. 1939

Առաքելութի՞ւն թէ ձի՛զ Ազնուկա՛ն,
Պարտադիր Բընա՞ղդ, թէ Խա՛նդ կամաւո՛ր,
Ըսպունգ հացի պէս, քիչ մը ամէ՛ն օր
Կե՛ր ըրի Կեանքս մեր Ընկերութեան...

Սպառո՛ւմ էր ինձ, հատած առ հատած...
Լուսեղէ՛ն փըշրանք, անտեսուած յաճախ...
Շատե՛ր կըշտացան, մեկնեցան ուրա՛խ,
Գոհունակութիւնս ինձ լող վա՛րձք մընաց...

4-10-39

Կ'ուզե՛ս ցատկէ՛, կ'ուզես պարէ՛,
 Նո՛յնն է վճիռն Աշխարհին,
 Ինչպէ՛ս կ'ուզես անանկ ըրէ՛
 Ու մի՛ զըզար վախճանին...

Խըղճմըտանքըդ կանթեղ ըլլայ,
 Անոր լոգսով ճամբորդէ՛,
 Ան Իմաստն է Մահուան վըրայ՝
 Որ Արուեստըդ կը վարէ...

Փոխանակութիւն երգո՛ղ բառերու...
 Առաջին առիթ հաղորդակցակա՛ն...
 Լո՛ւս մաղթանքներու դա՛շտ մագնիսական...
 Ո՛վ երանելի երկվայրկեաններ սուղ...

Պարկե՛շտ ակամայ... չուզեցի շեղի՛լ,
 Շըրջե՛լ անաւարտ նիւթն խօսակցութեան...
 Փոխն ի փոխ անպէ՛տ հարցում պատասխան
 Ու ցրտեսութի՛ւն մ՛ ապա գըլխազիր...

Մէկ ոտքով Երկրին, միւսով Անդենին,
 — Լարախաղացնե՛ր Կեանքի ու Մահուան —
 Տիեզերական մեծ Ռահին վըրան,
 Աչք մըն ենք բացուող ու գոցուող մութին...

Գործարանաւոր կամ տարերային,
 Իմաստաւորէն անգիտակցական.....
 Բըռներ ենք Ուղին Յաւիտենութեան,
 Մեքենականէն Աստուածայինին...

30-11-39

Այս մարմինիս տարազէն
 Դեռ չըտարբաղադրուած,
 Անմահ Երազ մը կորզել
 Պիտ' ուզէի Տէ՛ր — Աստուած...

Օրերն ափսո՛ս կը չուե՛ն
 Սողունաքայլ ու մըռա՛յլ.....
 Ու չեմ կըրնար տարրերէն,
 Զըտե՛լ Ոգին անդրափա՛յլ...

Ալիքը Սիրոյն կը մահընթանա՛յ
 Սըրտիս գաղտակուր ափերուն վըրայ,
 Ձեւերէն ախպար յանդ կը յօրինուի՛...
 Նոյն յորդորակն է — Սօլա՛նք Վայելքի ... —

Հոգւոյս ամայի հովիտներուն մէջ,
 Նո՛յն ծործորումն է գուլա՛լ արիւնի...
 Յաւիտենական Սիրե՛րդ վըշտահեծ,
 Անթի՛ւ, անըսպա՛ռ ակերով գաղտնի՛...

Միա՛յն եւ միա՛յն համբոյրի համար...
 Գիշեր մը ծածուկ ժամադըրավայր՝
 Ուր ի՛նչ սըրտմաշուկ յոյգեր, փըսփըսո՛ւք...
 Կարելի սիրոյ Աշխարհ մը պայծառ...

Հաւանութիւն մը չըթներով կընքուած
 Եւ ապա ոչի՛նչ, այլ Երգ ու Քերթուած,
 Ընդարձակ կալուածն իր մըտածումին,
 Բողբոջուն Պարտէ՛զ աչերուս դիմաց...

Դարերուն հետ նորափոփոխ
 Իր ածիւնէն յառնող փիւնիկ,
 Անմահութեան ոգին զարթնող
 Գեղեցկութի՛ն կուսածաղիկ...

Տարտարոսը ծաղկեցընող
 Մոզական Խո՛ւնկ, Աչք ու Ողջո՛յն...
 Երակներու մէջ Դող ու Շող
 Յարուցանող Շիճուկ - Արիւն...

Սա հողեղէն աչերուս
 Լո՛յս տո՛ւր Լուսո՛յ Արարիչ,
 Եթէ կ'ուզես որ ապրիմ,
 Փառքիդ համար զերդ երգի՛չ...

Թէ ոչ նի՛նջ տուր տեւկա՛ն,
 Վերածէ՛ զիս տարրերու...
 Լուծէ՛ կեանքն այս խոհական,
 Փըշրէ՛ արարածն այս ֆու...

Տո՛ւր այդ կրծքէդ ինձ ըմպել,
 Հեշտանքն անմար Բընազդին
 Եւ ըզգըլիսի՛լ անարգել,
 Մինչեւ բըջիջներս յետին...

Բազմապատկէ՛լ խինդն հողւոյս,
 Հորիզոններ պարուրե՛լ...
 Ծագի՛լ շէնշող Արշալոյս,
 Նոր խանդերով առաւե՛լ...

Գըրատախտակ մը սըրբուած
 Երզի դասէն իր սիրակա՛ն,
 Գանկըս դատարկ, քառս մըթին...
 Կը յամառի՛ վերյիշել Զայն...

Կ՛անցնի՛ն ժամեր, օրե՛ր կ՛անցնին...
 Կը յամենան նօթերն անդարձ
 Ու բանալին եղանակին
 Կը դալարուի՛ մուտքին կըղպած...

216

Խըմե՛նք սրտին սափորէն
Երազաջուրն հոտեւան
Ու թող խոհերն ամպանա՛ն
Գուլաներով տարօրէ՛ն...

Ձի վաղն իբրեւ չոր տերեւ
Պիտի խլուինք հողմաթափ
Ու հողին տակ անարեւ
Ըլլանք այլոց պարարտ աղբ...

217

Մէկ գիշերուան մէջ այնքա՛ն փրփրեցար
Ու վատնեցիր քեզ,
Որ յաջորդ առտուն դալուկ վարդ դարձար
Անմըմունջ ու հեղ...

Տուի՞ր ամէնքն ալ, ինչ որ կըրնայիր
— Դողե՛ր ու բոցե՛ր... —
Որ այսպէս հատած, պարտասած, անծի՛ր
Անըրջանա՛ս դեռ...

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Ստանալու համար հեղինակին եռհատոր բանաստեղծութիւնը, դիմել իր հասցէին՝

H. Tchoulfayan, 16, Av. J.-Jaurès, Paris - 19^e

Գրավաճառներուն 33 % գեղջ. պայման՝ կանխիկ :
Ցաջորդիւ կը հրատարակենք մեր 4րդ հատորը՝
Ծի՛ր եւ ԱՆԾի՛ր, գրուած 1939 - 1942, Փարիզ :
Լոյս տեսած են նախապէս՝

ԱՐՔՈՒՆ ՍՐԻՆԳ եւ ԿԻԹԱՌ

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Ստանալու համար հեղինակին եռհատոր բանաստեղծութիւնը, դիմել իր հասցէին՝

H. Tchoulfayan, 16, Av. J.-Jaurès, Paris - 19^e

Գրավահանաւերուն 33 % գեղջ. պայման՝ կանխիկ :
Ցաջորդիւ կը հրատարակենք մեր 4րդ հատորը՝
Ծի՛ր ե՛ի ԱՆԾԻՐ, գրուած 1939 - 1942, Փարիզ :
Լոյս տեսած են նախապէս՝

ԱՐՔՈՒՆ ՍՐԻՆԳ ԷՆ ԿԻԹԱՌ

«Ազգային գրադարան»

NL0358967

49366